National Library 55253
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. K1A 0N4
L
National Library
Bibliothèque Nationale
NEWSPAPER DIVISION
PERIODICALS

VABA EESTLANE

Second class mail registration number — 1669.

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

Nr. 16 (3129) XXXIV aastakäik

Teisipäeval, 26. veebruaril 1985 — Tuesday, February 26, 1985

Üksiknumbri hind 70 cent

TES Täiendusalgkooli EV aktusel kinnitati lõpuklassi õpilastele rinnale kooli lõpumärgid. Pildil klassijuhataja Hella Leivat kinnitamas märki Lehte Leesmenti rinnale, vasakul ees Pia-Renee Puhm.

Foto: Vaba Eestlane

Üle tuhande Eesti Vabariigi 67. aastapäeval

Ontario peaminister kuulutas 24. veebruari Eesti Vabaduse Päevaks Ontarios — Julgeid sõnavõtte laimukampaania sepitsejate vastu

Eesti Vabariigi 67. aastapäeva pidulik aktus tõi kokku Toronto ülikooli aulasse juba viimastel aastatel kindlaks kujunenud osavõtjaskonna, kelle arv koos tegelastega tõusis üle tuhande. Välisülaliste osavõtt näib kinnistuvat reedeõhtusele vastuvõtule, kuna aktusel oli neid ainult kaks: Juri Shymko ja T. Kronbergs. Meie omapoolseiks aukülalisteks olid Vabadusristi kavalerid, Vabadussõja veteranid ja mitmete organisatsioonide esindajad.

Aktus algas „Estonia" orkestri poolt Uno Kooki juhatusel mängitava Ed. Tamme „Piduliku marsiga", mille järel toodi skautlike noorte poolt sisse Kanada ja Eesti lipud, mis jäid ka kogu aktuse ajaks auvalvesse. Järgnes Kanada hümn.

Pastor Allan Laur ütles palvuse sissejuhatuses, et 67. aastapäeva tähistamisel me täname Jumalat vabaduse anni eest, mis lubas meie rahvale paarkümmend aastat vabadust. Täname nende ilusaimate aastate eest.

Ta märkis, et ta ei palu mitte tänase päeva puhul vaenlase hinge, vaid me nõuame õigust: Eesti kuulub eestlastele, ega mitte kellegile teisele.

Loodame, et ühel päeval on Eesti jälle vabariik. Meie võitluse relvad on vaimulikud, need on vägevad Jumala ees. Ta kutsus kõiki üles vaimulikule võitlusele meie maa ja rahva eest ja et me teeksime seda igal päeval kuni kord õigus võidab pimeduse väed.

TEVÜ esimees Ülo Tamre mälestas Eesti eest langenuid, öeldes et usk ja lootus on kandnud eestlasi sugupõlvest teise. Muinassõdur püüdis vältida Eesti vallutamist; võitlused toimusid ajaloo jooksul sageli, kuni võideti Eesti Vabariik. Me pole tahtnud vallutada teisi maid, me pole tahtnud tulla rändama võõrastele radadele. Eesti sõdur kaitses oma rahva vabadust ja püüdis Eestile iseseisvust. See nõudis palju ohvreid, nende rivi on pikk, otse lõputu aegade kestel, ulatudes metsavendadeni ja Siberi kannatusis surnuteni. Eesti sõdureile kuulub me lugupidamine. Ammutame uut usku Vaba Eesti uuestisünniks, andes püha tõotuse selle eest võidelda. Sõnavõtu järel mängis orkester J. Aaviku „Palve langenute mälestamiseks".

Kristi Lüdig tervitas väliskülalisi, tuues aspekte vabast Eestist, et võõrad paremini mõistaksid meie aastapäeva tähistamise tähtsust.

Pärast rõõmuaega murdis N. Liit rahulepingu, millega ta oli öelnud end igaveseks lahti nõudest Eesti vastu.

Algasid terroriaastad, küüditamised, põgenemine, paljud jõudsid Kanadasse. Nüüd palume igal 24. veebruaril, et meie õige põhjamaa saaks vabaks. Kuid eesti noored võtavad osa eesti koolist, skautlusest ja rahvatantsust ning viivad eesti kultuuriväärtusi edasi uutele sugupõlvedele. Me ei jää rahule enne, kui meie sini-must-valge on tõstetud Pikk Hermanni, meie rahutorni tippu.

Tervituse eestlastele ütles E.V. aupeakonsul Ilmar Heinsoo, tervitades kõiki aktusest osavõtjaid. Kuid öeldes, et meie ühine tervitus läheb siit saalist teistesse vabade eestlaste keskustesse, kus toimuvad samalaadsed isamaalikult meelestatud kokkutulekud. Aga kõige tugevamalt läheb siit saalist lojaalne tervitus kaugele kodumaale ja rahvale, kus neile Eesti rahva suurpäeva nimetaminegi on okupantide poolt range karistuse ähvardusega keelatud. I. Heinsoo vaatles mitmeid aspekte pagulaste vastu suunatud kampaaniat ja avaldas mõtteid nende pareerimiseks. (Kõne avaldame iseseisvana ühes järgnevas numbris).

Aktusekõne pidas piiskop Karl Raudsepp, andes sütitavas sõnavõtus juhtnööre ja kohustusi meile, sest meid vajab meie rahvas ja maa. Ta tõi näiteid ajaloost, kuidas võitlesid eestlased aastasadade jooksul, kuidas võitlesid ja langesid, andes meile eeskuju.

„Eestlane kuule seda kutset oma iseseisva riigi 67. aastapäeval, ka sina võid vapper olla.

(Avaldame selle kaasahaarava kõne teksti ühes lähemas numbris).

Ontario parlamendiliige J. Shymko esindas peaministrit Frank Millerit. Ta hindas aktusekõne ja ütles, et inimesed, kes valitud vaba riigi parlamenti, peaksid olema valvel, et sündmused nagu tänane ei jääks tähelepanematuks. Rahvaid, kes on antud ära Jaltas ja Helsingi konverentsil, pole võimalik radeerida teiste rahvaste hulgast. Eesti on sõjaliselt okupeeritud riik, kelle rahvast tabas „holocaust" II maailmasõja ajal ja järel. Oleks vajalik, et Kanada kuulutaks ametlikult parlamendis Eesti, Läti ja Leedu vabaduspäevad. Kuid Ontario provints on esimesena andnud proklamatsiooni, mida toetas kogu parlament, kuulutades 24. veebruari Eesti Vabaduse Päevaks Ontarios. See proklamatsioon kehtib kuni Eesti on vaba. Endine peaminister W. Davis on soovitanud, et ka Kanada peaminister Brian Mulroney igal aastal avaldaks samasuguse proklamatsiooni.

Selles kuupunktilises proklamatsioonis hinnatakse eestlaste panust Ontarios, eriti õpetades kanadalasi vabaduse mõistet hindama.

J. Shymko andis proklamatsioonid ametlikult üle EV aupeakonsul I. Heinsoole ja TES esimehele J. Tertsile.

Lisaks J. Shymko meenutas, et tänavu möödub 25 aastat, mil endine peaminister J. Diefenbaker pidas ÜRO's kõne balti rahvaste kaitseks.

Shymko puudutas ka N. Liidu osavat mängu nende sõjakurjategijaiks nimetamisega, kes tööotavad tema vastu

ja soovitas vastukaaluks tuua inimõiguste küsimusi, milles N. Liit on suurim süüalune.

Oma väga paatosliku sõnavõtu lõpul ta ütles, et „eesti rahvas, 24. veebruar räägib täna jälle, et ühel päeval pärast pimedat ööd saabub aeg, mil Kalev tuleb koju oma lapsi õnnelikuks tegema."

Teisena tervitas Läti Rahvuskomitee esimees T. Kronbergs, väites et kuna oleme 4000 aastat elanud samas asukohas, siis on meie kohus edasi püsida eestlastena, lätlastena ja leedulastena.

Ta uskus, et baltlased on parimad Kanada kodanikud, kuna nad õpetavad kanadalasile vabadust hindama ja et seda tuleb ka kaista.

Vaadates praegust olukorda Kanada poliitikas, ta ütles, et nüüd on Kanadas sõbralik valitsus, aga seda tuleb õpetada välispoliitilisel alal. Samuti selgitada neile N. Liidu kampaaniat baltlaste sõjakurjategijateks tembeldamisel. Baltlased ei tohi aktsepteerida kollektiivset süüdistust. Eesti vabaduspäeval on meie kohus seista oma õiguste ja vabaduse eest.

Kirjalikke tervitusi olid saatnud Montreali, Londoni, St. Catharinesi, Ottawa, Kitcheneri, Thunder Bay, Sault Ste. Marie ja Sudbury eesti seltsid.

Lavale kogunesid orkester, T. E. Segakoor ja Toronto E. S. Lasteaia, täiendusalgkooli ja keskkooli õpilased, esitades põimiku „Kuule oma lapsi", juhatas Valdek Lenk, muusikaline saade G. Iltalilt.

Eriti südantsoojendavad olid sini-must-valgeid lippe lehvitavad lasteaia noored.

(Järg lk. 5)

Toetussõnu kanada poliitikuilt

Külalisterohke vastuvõtt Eesti Majas — Neljale EKN teenetemärk

Möödunud reede õhtul toimus Eesti Maja suures saalis Eesti Vabariigi konsulaadi ja EKN ühine vastuvõtt Eesti Vabariigi 67. aastapäeva puhul väliskülalistele, kelle arv näis isegi arvukam eelmistest aastaatest. Külaliste hulgas oli senaator S. Haidasz, minister Elgie, Ontario parlamendiliikmeid, East Yorki linnapea, rohkesti linnanõunikke, paljude teiste etniliste gruppide esindajaid.

Pärast kokteilitundi avas kavalise osa teadustaja Mehis Vahtra, tervitades külalisi Eesti Vabariigi 67. aastapäeva puhul, märkides et eestlased mäletavad, mis N. Liit neilt võttis, kuigi oleme saanud vabaduse Kanadas, meie südamed kuuluvad kodumaale. Ta tutvustas kohal olevaid külalisi, kelle arv kõnede jooksul veelgi suurenes.

EKN esimees Laas Leivat tänas külalisi ja tõi iseloomustava pildi elust nõukogude ühiskonnas, milline see oli 40 aastat tagasi, kuid on samasugune tänagi. Seal puudub Lääne kirjandus, on toidupuudus ja kontaktide puudus välismaailmaga. 40 aastat on eestlased säilitanud oma vabadusnõude.

Selle aja jooksul on siin maal neile kanadalasile, kel on mõju, esitatud meie probleeme mõjutamaks Kanada ühiskonda ja valitsust, et Kanada looks permanentse inimõiguste rikkumisi kontrolliva komitee.

EKN väliskomisjoni esimees M. Epner ütles oma kõnes, et 24. veebruaril kuulutasime end iseseisvaks demokraatlikuks riigiks, mis 1920. aastal viis rahulepinguni, kus N. Venemaa ütles end igaveseks lahti nõudmisest Eesti üle. Eesti sai Rahvasteliidu liikmeks. Kuulutas end sõja alul neutraalseks riigiks. President K. Päts pidas ladinakeelse kõne, et ükski võõras ei võiks vabandada mittemõistmisega. Oli mitmeid kokkuleppeid N. Liiduga, kuid Molotov-Ribbentropi salajane pakt pitseeris Eesti saatuse ja andis Eesti N. Liidule. Esialgul nõuti baase, veidi hiljem okupeeriti kogu Eesti. See oli kibe õpetund Eestile. Järgnes ajajärk balti rahvaste hävitamisega, mida võiksime nimetada Balti „holokaustiks", sest meie rahvad on kannatanud samal viisil. Me ei unusta oma minevikku. Loodame et meie probleeme, kuuldaks, sest ükskord tuleb ometigi mõistma, et nõukogude võim pole võitmatu.

Muusikalises osas Jeremy Viinalass viiulil ja Charles Kipper klaveril esitasid J. S. Bachi ja Kalja Raidi helitöid.

Väliskülalistest võttis esimesena sõna senaator S. Haidesz, tervitades kõigepealt neid, kes oma elu on andnud Eesti vabaduse eest. Siin Kanadas võitlevad eestlased teiste etniliste gruppide hulgas oma kodumaa eest, julgustades üksiteist solidaarsusega.

Ta ütles, et teisipäeval, 26. veebruaril kohtub Kanada välisministeeriumis Mr. Jay inimõiguste alal kolme senaatoriga, mis on ettevalmistuseks aprillis- mais toimuvale suuremale konverentsile. Ta tervitas Laas Leivatit ja dr. Lukssi, kes on seal kohtumisel, kuna see on võimalus tuua tähelepanu inimõiguste rikkumistele Balti riikides ja arutada neid võimalusi, mis Kanada valitsusel oleks võimalik teha nende heaks.

Kavatsus on lõpuks parlamendi juurde erikomitee organiseerimine, kes kontrolliks Helsingi kokkuleppe täitmist.

Senaator Haidasz ütles, et me ei tohi jätta võitlust inimõiguste eest. 40 aastat tagasi, 11. veebr. sõlmisid liitlased Jaltas kokkuleppe, lubades vabadust kõigile Euroopa rahvastele, kuid see lubadus pole veel täidetud. Ta avaldas lootust, et suvel võetakse esile ka need jõud, kes sõlmisid Jaltas kokkuleppe. Ta tervitas lõpuks eestlasi, kes tuleval nädalal tulevad Ottawasse inimõiguste küsimuste arutlemisele.

Kanada finantsministri Michael Wilsoni tervitused andis edasi Sandy Miller, lugedes ette kirjaliku tervituse, kus märgiti, et aastapäevad toovad esile vabadusnõude.

Minister Elgie käsitles Eesti iseseisvust ja põhiseadust, mis oli

(Järg lk. 6)

Kanada/eestlaste sõprusõhtu

reedel, 8. märtsil s.a. kell 8 õhtul
Eesti Majas, 958 Broadview Avenue

Kavas film: „Estonians for the Record"

Maksuline baar: Vein & õlu ☆ Suupisted

$6 isikult, $10 paarilt

EESTLASTE KESKNÕUKOGU KANADAS

Toronto Eesti Baptisti kogudus
883 Broadview Ave.

Pühapäeval, 10. märtsil kell 18.00

JUUBELI-MUUSIKA SEERIA

Keelpilli Kvarteti Õhtu

Jeremy Viinalass — 1. viiul, Mirjam Pyykkönen — 2. viiul
dr. Edwin Rix — viola, Kaljo Raid — tshello

KÕIK LAHKELT KUTSUTUD

Eelteade

Eesti Rahvusteater esitab pühapäeval, 19. mail pealelõunat

RYERSONI TEATRIS

„KALURINEIU" korduselenduse

Arvestades võimalikku postistreiki palub Eesti Rahvusteater tungivalt kasutada pääsmete ettetellimise võimalust järgmiste isikute kaest:

SIGRID VALGE, tel. 469-0664
ERIKA VESKIMETS-SOLOM, tel. 221-0665
LYDIA VOHU-VIKSTEN, tel. 769-4433

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

TOIMETAJA: Hannes Oja

TOIMETUSE KOLLEEGIUM: Karl Arro, Heino Jõe, Olev Träss

TELEFONID: toimetus 444-4823, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 444-4832

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $54.—, poolaastas $30.— ja veerandaastas $16.—

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $68.—, poolaastas $37.— ja veerandaastas $19.—

Aadressi muudatus 70 c. — Üksiknumbri hind 70 c.

KUULUTUSTE HINNAD:
üks toll ühel veerul: $5.00, esiküljel $5.50

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd.
1955 Leslie St. Don Mills, Ont. M3B 2M3

Noored emad, osa endised Stokholmi Eesti Algkooli õpilased, aitavad nüüd kaasa kooli üritustel. Pildilolevad emad olid korraldamas koolipeo einelauda. Foto: Tippo

„Guljashi" kommunism Ungaris

Ungari on juba aastaid olnud kommunistliku süsteemi vaateaknaks Ida-Euroopas. Ehkki ungarlased on kohaliku kommunistliku partei ja Moskva range kontrolli all, on Ungari kommunistliku partei peasekretäril Janos Kadaril õnnestunud piiratud kujul rakendada kapitalistlikest ideedest läbiimbutatud majanduslikku süsteemi, mis tõstis madjarite riigi teiste Ida-Euroopa kommunistlike riikide hulgas elustandardilt esirinda ja läänes liiguvad isegi kuuldused, et venelased saatsid oma emissarid Moskvast seda ilmaimet vaatama ja Kadari majanduspoliitikaga, mida läänes nimetatakse „guljashi" kommunismiks, lähemalt tutvunema.

Tõesti — ei ole liialdus kui öelda, et Ungari oli N. Venemaale ja teistele kommunistlikkudele riikidele meelitavaks vaateaknaks, mida ei käidud mitte ainult imetlemas, vaid Budapestist ja teistest Ungari linnadest käidi ka peenemaid euroopa kaupasid ostmas. Lääne saabunud statistiliste andmete kohaselt käis Ungaris igal aastal ca 5 miljonit turisti teistest kommunistlikkudest riikidest.

Janos Kadar oli raudeesriidetaguste poliitikute hulgas kahtlemata üks isevärki ja originaalsete ideedega mees, kes taipas üsna varakult, et ta ei jõua Ungari riigi juhtimisel puht marksistlikele printsiipidele toetudes kuigi kaugele. Ta andis kaupluste omanikele, restoranipidajatele, taksojuhtidele ja teistele väikeettevõtjatele võrdlemisi vabad käed tegutsemiseks. Ja mis kõige olulisem — ta ei likvideerinud kõiki eraalgatuslikke põllumajapidamisi ja ei sundinu põllumehi kolhoosidesse, vaid jättis suure osa põllumaad endiste omanike valdusesse, kes produtseerivad nüüd 40 prots. ungari toiduainetest. Tagasihoidlike arvestuste kohaselt baseerusid hinnad 50 prots. ulatuses seinini nõudmise ja pakkumise põhireeglitele.

Põhiliselt on see majanduslik vabadus siiski ainult kosmeetiline, kuna tööstus ja tähtsamad majandusalad on kindlalt partei ja kommunistliku valitsuse kontrolli all. Vaatamata sellele, et Kadari poolt rakendatud kapitalistlikult süsteemilt laenatud majanduselu „õgvendused" on kestnud juba 17 aastat, tuleb 94 protsenti Ungari tööstusproduktsioonist riigile kuuluvatelt ettevõtetelt, mis alluvad rangele partei kontrollile. Ja kuigi Kadari valitsusel on läänеriikidega võrdlemisi tihe kaubavahetus, toimub üle 50 protsendi Ungari väliskaubandusest N. Venemaaga ja teiste kommunistlike riikidega. Nõnda võib ütelda, et Ungari käed on vaatamata näilisele vabadusele ikkagi veel kommunistliku hullusärgi kütkeis ja kogu majanduselu võib sattuda suurte tagasilöökide ohvriks.

See oli Jugoslaavia dissident Milovan Djilas, kes juba aastaid tagasi mainis, et Ungari majanduselu võluv vaateaken on ainult fassaad, mis baseerub väga hõredatele alustugedele. Nii on Ungari kõva-valuuta võlad võrdlemisi suured ja Rahvusvaheline Rahandusfond pidi 1982. aastal Ungarile appi tulema, kui Kadari valitsus sattus maksuraskustesse. Nüüd oli ungari rahvale rabavalt halvaks uudiseks valitsuse teadaanne paljude tarbekaupade, toiduainete, teeninduste ja energiavahendite hindade tõstmine 7—100 protsendi ulatuses.

Näib, et valitsus on sattunud oma majanduspoliitika viljelemisel suurte raskuste küüsi. Hindade tõstmisel tuuakse vabanduseks ette, et see samm oli hädavajalik riigieelarve balanseerimiseks, energiakulude kokkuhoiu tiivustamiseks, produktsioonikulude kasvu tasakaalustamiseks ja valitsuse juurdemaksude vähendamiseks. Tavaliselе ungarlasele, kes teenib kanada rahas ca 100—155 dollarit kuus, käib aga ülejõu kui ta peab talvepalitu eest maksma 150, kingapaari eest 25 ja üüri 75 dollarit, milledele lisanduvad veel kütte- ja muud kulud.

Rahvale on suureks koormaks ka hinnatõusud toiduainete ja energiakulude sektorites. Nii tõusis kivisõe hind keskmiselt 25 prots. kütteõli 30 prots. ja elektri hind 18 prots. Mis puutub toiduainetesse, siis piimahinna tõusu arvestatakse 27, suhkrult 16 ja juurviljalt 10 prots. Hinnad tõusid tunduvalt ka lihakaupadelt.

Selline rihma koomale tõmbamine laseb oletada, et Ungari parteiboss Janos Kadar on jõudnud oma „guljashi" kommunismiga pöördepunktile. Ungari logisev majandus, mis on põhiliselt ikkagi sotsialistlik, ei kanna lihtsalt üleval senist teistest kommunistlikkudest riikidest tunduvalt kõrgemat elustandardit. Ehkki Ungari majanduselule oli teataval määral tiivustavaks teguriks piiratud eramajandus, hoiti elustandardit üleval peamiselt välislaenudega. See meenutab Poola majanduselu endise partei peasekretäri Edward Giereki päevil, mil koormati riik majanduselule kirevamate värvide andmiseks ja rahvale tarbekaupade võimaldamiseks üle suurte välislaenudega, mida nüüd ei suudeta tasuda.

Kahtlemata on ungari kommunistid hiina kommunistide eeskujul aru saanud, et marksism-leninism ei sobi enam moodsasse ühiskonda, kuna see ei ole võimeline kaasa minema praeguse teaduslik-tehnoloogilise revolutsiooniga. Kuid majanduselule vabamate käte andmine tooks Ungaris ja samuti teistes kommunistlikes riikides kaasa suuri muudatusi sotsiaalses ja poliitilises elus. Sellega ei saa kommunismi Suured Vennad Moskvas kuidagi leppida ning nad katsuvad hoida Ungarit ja teisi Ida-Euroopa riike nii kaua oma rigiidse süsteemi vangistuses kui vähegi võimalik.

K. A.

Kinkige sünnipäevaks „VABA EESTLANE"

Eesti õppetooli ettevalmistused arenevad

Valitsuse kärpimised põhjustavad õppetooli ettenähtud alguse edasi lükkamise

Möödunud sügiseks jõuti eesti õppetooli organiseerimise ettevalmistustega nii kaugele, et ülikooli valitsuselt oli luba ja tuli asuda õppetooli fondi lepingu sõlmimisele. Nüüd on aeg jõudnud lepingule allakirjutamiseni Toronto ülikooli ja eesti õppetooli sihtasutuse vahelise „trust fondi" loomiseks, mida ülikool haldab eraldi oma muudest varadest.

Kuigi oli nimetatud juba varem, sai eesti õppetooli idee hea vastuvõtu Tartu College'i 10. aastapäeva koosolekul, kusjuures öeldi, et Tartu College võiks anda vajaliku põhisumma, mis sellal oli pool õppetooliks nõutavast $600.000-st; teise poole andis valitsus.

Oma õppetooli kui õppeasutuse loomiseks oli suur vajadus, kuna olles kohustatud Eesti eest valede vastu võitlema, siis on vaja selleks teadusliku sildi all usaldusväärset asutust.

Tartu College on olnud hea näide kuivõrd palju saadakse eesti ühiskonna heaks teha. Tartu Instituut on dr. E. Aruja töö tulemusena juba palju materjale muretsenud, mis on vajalikud eestiainelise teadusliku uurimistöö tegemiseks.

Ausat informatsiooni on maailmas Eesti, ta rahva ja saatuse, ka saavutuste kohta jaganud Balti Teaduste Arendamise Ühing (AABS). Ka loodav õppetool saab anda oma panuse.

Kavandatud eestiainelisel õppetoolil on pikk rida ülesandeid täita selleks, et tagada meie akadeemilise ja kultuurilise tegevuse jätkamist, nagu eesti keele õpetamine, kursused eesti kirjanduse, rahvaluule jm. alal, ka ajalugu, pärastsõjaaegsed sündmused, eestlus paguluses jm.

Sellele lisandub edasiõppimine ja uurimistöö võimaldamine (graduate work) nii eestlastele kui teistele, kes tahavad oma teadmisi täiendada.

Tuleb välja õpetada uusi eksperte eruläinute asendamiseks, mistõttu on väja saavutada magistri ja doktorikraade eesti ainetes.

Samuti eestiaineliste materjalide koondamine ja korraldamine koostöös Tartu Instituudiga, Keskarhiiviga jt. Ingliskeelse õppematerjali muretsemine ja loomine, kus õppetool saaks osa ise teha, rohkem veel toetada ja koordineerida sellist tööd. Sel alal on suur lünk, mis vajab hädasti täitmist. Näiteks keeldub Toronto ülikooli ajaloo osakond õpetamast eesti ajalugu põhjusel, et nende arvates pole olemas küllaldaselt ingliskeelset õppematerjali.

Siia lisandub oma õppetooli kui ka teiste uurimistööde avaldamine; õpperaamatute loomine on ilmselt vajalik,

olles vastukaaluks N. Liidu poolt inglise keeles avaldatud teaduslikku materjalina levitatud ajaloolistele valedele ja pooltõdedele.

Ülaltoodu tulevikule jäädvustamise tagab permanentne struktuur, püsivad rahalised võimalused ja isikud töö edasi viimiseks ka siis, kui aastate pärast kanada eestlaskond enam selletaoliseks tegevuseks pole suuteline.

Töö edukuse tingimuseks on vajadus ligi tõmmata meie akadeemiline noorus, moodustada uus teaduslik kaader edukamaks jätkuvaks uurimistööks ja selle avaldamiseks,

et meie kultuuripüüdlused, ajalugu ja mitmepalgelised saavutused püsiksid maailma teadvuses.

Toronto ülikoolis on varem kaks etnilist õppetooli, ungari ja ukraina, kolmas oleks Chair of Estonian Studies üsna laiahaardelise tegevusväljaga. Selleks alustati 1982. a. sügisel intensiivse tööga. Poolteise aasta pärast, juunis 1984 kiitis Toronto ülikooli Governing Council kava heaks ja see tehti avalikult teatavaks ESTO-84 ajal.

Mitmed Toronto ülikooli õppejõud ja juhatajad aitasid asjaajamisele kaasa. Tosina arutluse ja mitme kavandi järele kristalliseerus ettepanek, mis esitati Toronto ülikooli administratsioonile nimetusega Draft Porposal for the Estonian Studies at the University of Toronto. Alla kirjutasid Elmar Tampõld, Olev Träss ja Endel Tulving.

Ettepaneku olulised elemendid olid, et õppetool ei kuuluks ühegi osakonna juurde, vaid otseselt Graduate School'i alla, kuna see annaks õppetoolile vabad käed tegutsemiseks erinevatel aladel.

Esialgul töötatakse külalisprofessoritega, hiljem tegevuse väljakujunemisel tuleks leida korraline professor. Lootus on, et õppetoolist ja kaastööliste grupist kujuneb kõrgekvaliteediga, maailmatasemeline tsentrum eestiaineliseks uurimis- ja õppetööks. Eeestlaskonna seisukohalt oleks õppetool Torontos mitte ainult Kanada või Põhja-Ameerika, vaid kogu maailmaeestlaste jaoks.

Juba enne Toronto ülikooli lõpliku kinnituse saamist esitas president Strangway Ottawasse mitmekultuuri ministeeriumile palve $300.000 toetuse saamiseks õppetoolile. Sügisel 1984 nimetas Studies of Graduate School dekaan Robinson uue komitee õppetooli tegevuse käiku viimiseks ja professori valimiseks.

See komitee, mida juhatab abidekaan Nancy Howell, on seni pidanud kolm koosolekut, teine neist oli Ottawa külaliste vastuvõtuks. Mitmekultuuri ministeeriumi esindajate käest oli aga väike head kuulda.

Summasid oli kärbitud, eesti õppetool on järjekorras tahapoole lükatud ja eestlaste tegevust tahetakse hoopis piirata ainult „et-nilise" tegevusega; viimases osas jõuti küll enamvähem vastuvõetava kompromissini.

Kuid selle taustal peab sisse andma uue, esimese kolme aasta tegevuskava, mis on põhjalikum seniesitatud kavast. Kõige hullem aga oli väide, et kui õppetool juba olemas, siis Ottawast enam toetust ei saa. Selles osas nõuab komitee selgitavat informatsiooni; otsustati aga vahepeal professori koha kuulutamine igaks juhuks edasi lükata.

Nüüd peeti möödunud nädalal prof. Bedfordiga, Toronto ülikooli slaavi keelte ja kirjanduse osakonna juhatajaga arutlemine eesti keele kursuse sissetoomiseks nende osakonna juurde. Sellele ettepanekule on vaja kaks heakskiitu, mida ta loodab saada tema osakonna õppejõudude koosolekul käesoleva kuu lõpul. Sealt edasi läheks küsimus ülikooli Faculty of Arts and Scienue programmikomiteele ja siis tuleb ametlikult õppejõu (tutor) otsimine, kelleks saab tõenäoliselt Vello Salo, kes on ka nõus ja saaks oma praeguse keelekursuse viia School of Continuing Studies kuuluvusse 1985. a. sügisel ülikooli korraliseks kursuseks, mis annab õpilsile kredit-punkte.

Kui see on tehtud, siis järgmiseks sammuks on kursuse programmi heakskiitmine.

Selle koostab V. Salo. Eesti õppetooli rakendav komisjon loodab, et kõik saab käesoleva aasta sügiseks korda,

kusjuures kursuse kulud saadakse õppetooli fondist.

Eesti rahvusgrupi osas on seni peaaegu olnud raha muretsemise eeltöödel. Selleks loodi 1984. a. kevadel sihtasutus „Chair of Estonian Studies Foundation" kus esimeheks on E. Tampõld, sekretär T. Laar ja laekuriks E. Mägi. Teised asutajad direktorid S. Meema, Ü. Toomver, E. Tulving ja O. Träss. Hiljem kutsuti juurde K. Aun, V. Noolandi ja L. Leivat.

Tartu College kiitis 1984. a. kevadel heaks annetuse $300.000, samuti $400.000 suuruse laenu, lootis saada $300.000 Ottawast ja $100.000 oli vaja omal kokku panna.

Ülikool nägi ette õppetooli rakendamist peale $700.000 laekumist ja oli nõus jääma ootama Ottawast saadavat toetust

ja lisasummat eesti ühiskonnalt, millise ülesande võttis oma täita V. Raiend.

Nüüd on sihtasutusel tulumaksuvaba number, nii et kõik toetused on maksustavast sissetulekust mahaarvestatavad. Rahalist toetust on eestlaskonnalt vaja mitmeks ots-

(Järg lk. 3)

Kommentaar

Nõukogude juhtkonna mõistmine

Kuidas peaksid Lääne poliitikud lähenema N. Liidule, küsib Toronto ajaleht „The Toronto Star"? Kas kui oma mõjuvõimu laiendavale suurriigile, kes tegi invasiooni Afganistanisse? Või kartlikule ja sissepoole vaatlevale ühiskonnale, kes tulistas alla Korea reisilennuki? Või rezhiimile, kellega võib teha kokkuleppeid dentente vaimus? Haige Konstantin Tshernenkoga või uue generatsiooniga Kremli juhtkonnas, kes on valmis võimu üle võtma. Kuidas võiksid need valikuvõimalused mõjutada kogu Ida-Lääne suhete arengut eelolevail aastail?

N. Liidu ümber olev ebaselgus on mõjutanud ka USA presidenti Ronald Reaganit ja tema valitsust seisukohtade võtmisel, rangete sõnade ja sõbralike äritehtingute amplituudis. Kord näevad ameeriklased N. Liitu nõrgana, kuid siis jälle ülitugevana, kellega jõu tasakaalustamiseks tuli alustada relvastuse suurendamist kuni maailmaruumirelvade arendamiseni. Arvatakse, et Washington tahtvat venelasi ergutada relvastuse võidujooksuks, et sellega ruineerida nõukogude majanduselu, mis ju mõnes osas on ka ilmne. Kuid ameeriklased soovivat oma kõrgtehnoloogiaga venelast tiibadelt haarata; tegelikult on selline ülekaal siiski olnud iseloomult ajutine, kuna ameeriklased pole ühtki oma tehnoloogilist saladust jätnud venelastele mahamüümata. Nii jääb alatiseks esikoha püüdmine nagu asjatuks ameerikaste mentaliteedi tõttu.

Toronto ülikooli poliitiline teadlane Franklyn Griffiths katsub analüüsida N. Liidu mõistmist mõtlikus artiklis, mis ilmus International Security ajakirjas, mis ilmub Harvard ülikooli juures. . . . . .

Ta vaalteb hoolikalt N. Liidu välispoliitikat alates aastast 1922. Ta teeb järelduse, et N. Liidu juhtkonnas võistlevad arusaamiste grupid ja et USA ning Lääne poliitikud peaksid just sellele rohkem tähelepanu osutama. Ta leiab, et peamine poliitiline suund N. Liidu vastu, mis tähelepandavalt on kehtiv näib N. Liidu sõjalisi-strateegilisi detaile liialdavat ja otsustatust oma võimu laiendada.

Olevat lihtsalt vaja arusaadav kontseptsioon N. Liidu hoiakust Läände ja eriti USA vastu; see tõmbavat tähelepanu N. Liidu välispoliitika mitmekülgsusele kui tervikule, mis alarmeerib Lääne publikut ja poliitikuid, kuid samahästi ka tekitades konflikte N. Liiduga.

Griffiths'i analüüs identifitseerib neli suunda N. Liidu perspektiivis USA'le; kolme neist peab ta tähtsaks. Stalini perspektiivis oli USA nähtud N. Liidu vaenlasena, kel oli oma sissepoole suunatud poliitika. Teiseks oli USA nähtud küll kui vaenulik jõud, kuid kes siiski oli väljamanööverdatud N. Liidu globaalse ekspansiooni tõttu. See oli olnud Brezhnevi poliitika. Kolmandaks on USA kui jõud, kellega N. Liit võib pidada läbirääkimisi, kui nende huvid on samasugused, eriti kergendamaks relvastuse võidujooksu ja edutamaks suuremat majanduslikku kasvu. See vaade oli maksev 1980. aastail enne kui Reagan presidendiks valiti, misjärel pinge hakkas kasvama. Neljandaks on vähem usaldatav vaade, et USA-d (ja kogu Lääne-Euroopat) nähti mõnede nõukogude poliitikute poolt liikuvat riiklikult juhitava majanduse poole, mis olevat eeltingimuseks sotsialismi rajamisele Lääne ühiskonnas.

Griffiths'i analüüsi peetakse kasulikuks, kun see kriipsutab alla ulatuse milliselt N. Liidu poliitikud reageerivad Lääne initsiatiividele. Kui kõik, mis Kreml võib näha, kui ta vaatab Valge Maja poole on vihkamine ja pidev relvastuse suurendamine, siis N .Liidu poliitikud olevat surve all liikumaks Brezhnevi mõtete koolist tagasi stalinistlikule koolile. Kui Lääs näitavat märke detente otsimiseks, siis see võivat tugevdada nende N. Liidu poliitikute mõju, kes olevat valmis edasi liikuma tagurpidi mineku asemel, uue Ida-Lääne koostöö ajajärgu poole. . . . . .

(Järg lk. 3)

VALVEARST NÄDALALÕPUL

2. ja 3. märtsil
dr. M. Leesment, tel. 481-6834

9. ja 10. märtsil
dr. T. Maimets, tel. 469-1322

Kalevi lipkonna praegune juht Triinu Wiiburg (vasakul) ja lipkonna vanem skm. Sven Tillu Hanson lipkonna hundudega Olavi Lepa poolt koostatud näituse ees lipkonna 40. juubelit tähistaval koosviibimisel. Foto: H. Trummer

Eesti õppetooli . . .

(Algus lk. 2)

tarbeks. Laekumised võimaldavad võlakoormat vähendada ja annaks summasid millega halvemal juhul valitsuse toetust asendada. Ka võimaldaksid lisasummad sihtasutusele anda stipendiume ja abi üliõpilastele ning toetust muule õppetooli edutavale tegevusele. Selline toetus ja stipendiumid on hädavajalikud, sest puht majanduslikel kaalutlustel ei tasu end siin mandril ära ei eestiaineline õppimine ega uurimistöö. Vastavalt on tarvis, lisaks huvile ja rahvuslikule motivatsioonile, mida õpilasilt võib oodata, ka majanduslikku tuge vähemalt õppetöö jooksul ja hiljem uurimisprojektide läbiviimisel. Ka materjalide kirjastamiseks ja levitamiseks on vaja lisatoetusi.

Pärast lepingu sõlmimist Toronto ülikooli ja eesti õppetooli vahel trustfondi loomiseks, järgneb raha ülekandmine.

Õppetooli ja selle tegevuse majandamine peab toimuma täielikult põhisumma protsentidest ja uutest laekumistest.

Kulude hulgas on õppetooli pidaja palk, võimalik keeleõpetaja ja sekretäri palgad, raamatukogu materjalide muretsemine ja muud kulud.

Õppetooli komitee praegune arvamine on, et kui Ottawas küsimus laheneb ministeeriumi akadeemilise komitee koosolekul aprilli alguses, siis kuulutatakse õppetooli koht vabaks ja algab kandidaatide leidmine ja valimine. Otsus võib langeda küllaltki ruttu, kuid pole enam reaalne arvestada professori ametisse astumisega 1985. a. sügisel; see peab paratamatult edasi lükkama 1986. a. sügiseni. Selletõttu tahetakse komitee poolt käiku lasta eesti keele kursus juba eeloleval sügisel, mis oleks ülikooli korralises õppeprogrammis.

Luuletaja Aleksis Ranniti mälestusteenistus Yale'is

Jaanuari alul surnud luuletaja ja kunstiteadlase Aleksis Ranniti mälestusteenistus toimus Yale'i ülikooli Battell kabelis 19. veebruaril kell 4 p.l. Lahkunu abikaasa Tiina Rannit kutsus kõiki kaaseestlasi sellele viimset austust avaldavale sündmusele.

Kommentaar

(Algus lk 2)

...**Noorem grupp N. Liidu juhte on tulemas esile, kui vanadus ja haigus nõuab oma osa Poliitbüroost, aga nende reaktsiooni Läände kujutatakse sellise mõttelaadiga, mida Griffiths on analüüsinud. See olevat tugev argument Kanada ja tema liitlaste valitsusele, et nad survet avaldaksid Ameerikale, kes peaks midagi muud kui tähesõja oma Ida-Lääne suhete programmi võtma.**

Griffithsi mõtete suund liigub uue detente suunas, mis olevat osa vajalikust N. Liidu mõistmisest. Tarkade teoste lugemisel pole siiski sellist konkreetset jõudu ja tulemusi, kui neil inimestel, kes kogesid nõukogude inimeste mõistmist hirmu, vägivalla ja terrori läbi. Seda „puhastustulelikku" teed on läbinud Ida-Euroopa rahvad. Nende kogemuste alusel peab kuulsale teadlasele vastu väitma, ja ütlema, et mitte allaandmisega ja järeleandmisega ei suudeta nõukogude juhtkonda rahuldada, ega teisi aktsepteerima panna, vaid tugeva ja kindla vastuseisuga. Seda hinnatakse ka Kremlis.

HA

Stokholmi Kalevi lipkond 40-aastane

Laupäeval, 19. jaanuaril kogunesid Stokholmi Eesti Majja noored, nende vanemad ning endised ja praegused lipkonna liikmed tähistamaks Kalevi lipkonna 40. aastapäeva.

Koosviibimise alguses aeti omavahel juttu, vaadati Olavi Lepa näitust tekstis ja pildis lipkonna elust. Siis istuti kohvilaudadesse ja kui esimene tass kohvi oli joodud, marssisid lipkonna liikmed Kalevi lipuga eesotsas ja kõrgete rivitrummide põrina saatel peosaali. Lipkonna juht Triinu Wiiburg tervitas lühidalt külalisi ja soovis osavõtjaile head peotuju. Kirjalikke tervitusi oli tulnud Karu, Põhjalatitred-Kalevipoeg, Tallinna ja Viru lipkondadelt.

Lipkonna vanem Sven Tillu Hanson tutvustas kokkuvõtlikult lipkonna ajalugu. Ette lugenud Kalevipoja XX peatüki viimase osa — Põrguväravas, sai publik tagapõhja lipkonna märgile ja hüüdele — Kalevipoeg põrguväravas ja hüüd „raksa rusikaga, kalevite kange poega!" Lipkonnal on 40 aasta jooksul olnud kolm vanemat — Rudolf Penno, Evald Uustalu ja viimased paarkümmend aastat Sven Tillu Hanson. Lipkonna juhte on olnud 21, kes on olnud eluaastailt noored, 16 juhti alla 30-aastased, nendest 11 alla 25- ja 3 alla 20-aastased. Lipkonnal on alates 1949. aastast olnud kõrged rivitrummid, aastaid ka Kalevipoja mõõk ja kilp. Lipkonna ajaloo tähtsamate sündmuste hulkas kuulub verevendluse lepingu sõlmimine Toronto Lembitu malevaga 1963. aastal.

Lipkonna vanem tutvustas mitmeid sündmusi ajaloost, saavutusi ja kalevite omapära. Algaastail oli Kalev esimene eesti lipkond eesti skautide liikumises, kes rakendas naissoost hundujuhid. Varem puhtakujulise poiste lipkonnana on siiski vastuvõetud naisrajureid. Neljakümnendal juubeliaastal võeti lipkonda vastu läbi aegade esimene hellake, Tiina Männik, ning 21. lipkonna juht on ka naissoost. Juubeliaastal tegutseb lipkonnas kolm üksust kokku 84 liikmega.

Ülevaatele järgnes kirevakavaline meelelahutuslik osa.

IV Euroopa eestlaste laulupidu 26. juulil 1986 Heidelbergis

Vastavalt Eesti Lauljaskond Rootsis esimehe Max Läätsa ettepanekule toimub IV Euroopa eestlaste laulupidu jällegi Saksamaal, nimelt 26. juulil 1986 Heidelbergis.

Euroopa eestlaste laulupidude korraldamise idee tuli Saksamaa eestlaste keskkomiteelt ja 1974. aastal toimuski Münsteris I laulupidu. Ka järgmine laulupidu 1978. aastal viidi läbi Münsteris sealses avaras Münsterhalles. Mõlemad laulupeod õnnestusid ja nii tegelaste kui ka publiku osavõtt neist oli rohkearvuline. III Euroopa eestlaste laulupidu korraldati teatavasti 1982. a. Inglismaal, mis samuti õnnestus.

Kuna lauljaskond on seega käinud juba mitu korda Münsteris, siis avaldati nüüd soovi, et IV Euroopa eestlaste laulupidu toimuks seekord kusagil Lõuna-Saksamaal.

Siinne keskkomitee haaras sellest ettepanekust koheselt kinni ja nüüd varuti selleks Heidelbergis asuv Kongresshaus (Stadthalle Heidelberg), milline nii hinnalt kui asukohalt vastuvõetav.

Olgu muuhulgas märgitud, et nimetatud ruumide reserveerimisega oli harukordne õnn, sest need olid vabad 1986. aastal ainult 25., 26. ja 27. juulil, kuna kõik teised nädalavahetused olid juba saksa organisatsioonide poolt reserveeritud.

Keskkomitee reserveeris 26. juuli kõrval ruumid ka reedeks, s. o. 25. juuliks, millal on kavas sõduriõhtu korraldamine. Ja kui sellest ei peaks saama asja, tuleb seal siis võibolla solistide kontsert. Laupäeval järgneb laulupeole samas saalis rahvapidu tantsuga. Pühapäeval toimub kirikus kontsert-jumalateenistus.

Jaanuari algupoolel käisid Kongresshausi ruumidega tutvumas keskkomitee esimees Joh. Västrik **ja abiesimees Ed. Bergmann, kelledega liitus kohapeal veel Heidelbergi Piirkonna Eesti Rahvuskoondise esimees A. Elken.**

Leiti, et ruumid koos kõrvalruumide ja restoraniga on kõigiti vastuvõetavad ja keskkomitee asub nüüd laulupeo läbiviimiseks vajalike eeltööde tegemisele.

Nii moodustati viimasel keskkomitee koosolekul ka juba pidustuste läbiviimiseks vajalik toimkond järgmises koosseisus: Johannes Västrik — üldkorraldaja, Villu Laidsaar — programm, Linda Pärtel — kassa, Edgar Bergmann ja Olev Ruuben — informatsioon, Aleksander Elken ja Edgar Blossfeld — majutamine, Ülo Semmel — üldkorrapidamine. Laulupeo patrooniks otsustati kutsuda Heidelbergi ülemlinnapea Zundel.

Nagu eelmised Euroopa eestlaste laulupeod leidsid kogu Euroopa ulatuses väga hääd kõlapinda, nii loodame ka seda eeloleva laulupeo osas.

See kujuneb kindlasti kogu Euroopa eestlastele üheks suurimaks ürituseks,

kuhu on osavõtjaid loota ka ülemeremaadelt.

EVALD PAST'i

„MAALT JA MERELT"

müügil selle lehe talituses ja Eesti Majas, 958 Broadview Ave., Toronto.

Posti teel võib seda tellida: H. Joasalu'lt, aadr. 19025 Dewdney Tr. Rd. Pitt Meadows, B.C. Canada, V0M 1P0, telefon (604) 465-5769 ja Rudolf Olljum'ilt, aadr., 6850 Oak St. V6P 3Z6, Vancouver, B.C. Canada, tel. (604) 263-5678.

Hind $10.—

Tundmatu taevakeha N. Liidu õhuruumis

MOSKVA (UPI) — Ühe vene reisilennuki juhtkond ja reisijad tunnistavad, et nad olevat näinud Minski linna kohal tundmatut taevakeha (UFO't), mis suunanud ööpimeduses valgusejugasid maapinnale. Säärase teatega tuli välja N. Liidu ajaleht „Trud". Sõiduk olla 10,000 meetri kõrgusel jätnud enese joomesse roheka pilve, mis oli reisijatele selgesti nähtav, kuni lennuki maandumiseni Riias.

Leht kirjutab: „Lendurid märkasid järsku üht suurt tähesarnast, ent mittevilkuvat taevakeha, mis saatis maapinna poole esiteks ühe kitsa ja siis koonusekujulise valgusjoa. Lendurid väidavad, et nad olid võimelised nägema üksikasjaliselt maju ja teid maapinnal. Valgusjuga kadus siis järsku ja UFO, mis oli lennanud 20—30 miili kõrgusel, eemaldus suure kiirusega, jättes järele pilve rohelist gaasi. See roheline pilv langenud siis madalamale lennuki lennukõrgusest, tõusnud siis jälle ülespoole ja saatnud lennukit nagu mingisugune auvalve kuni maandumiseni Riias."

Samasisulise teate avaldas Müncheni ajaleht „Abendzeitung" oma 31. jaanuari numbris. Artikkel pealkirjaga „UFO über Estland?" ütleb, et lennuk, mille meeskond nägi tundmatut taevakeha oli teel Rostovist Tallinna, mitte Riiga nagu teatas vene ajaleht „Trud".

Prantsusmaa vasakpoolsed lõhenesid

ST. OUEN — Prantsuse kommunistlik partei lõpetas koostöö valitsevate sotsialistidega ja lükkas tagasi ettepaneku nende poolt väljatöötatud juhtnööritleks ja sisemiseks struktuuriks. Häältearvuga 1652 nulli vastu 25. partei kongressi delegaadid võtsid vastu resolutsiooni, mõistes hukka sotsialistid, selle eest et nad on võtnud hoiaku püsimaks „demokraatlikul" keskjoonel.

Samal ajal prantsuse kommunistid, kes ajasid iseseisvat liini, tahavad uuendada oma sidemeid kommunistlike parteidega kogu maailmas.

Eesti esindusüksuses 27 skauti, 9 vendurit ja 6 juhti

Kanada skautide kuues jamboree toimub Lõuna-Ontarios nelja kuu pärast — juulis. Eesti esindusüksuse osavõtt sellest Toronto lähistel toimuvast skautide suurlaagrist, kuhu oodatakse kuni 17.000 isikut, otsustati juba möödunud sügisel maleva aastakoosolekul.

Sellest tingituna on esindusüksus nüüd koos ja treeningus regulaarüksuste koosseisus. Teadmisi, mida õpetatakse jamboreele minevatele poistele on kasulik teada ka teistel, kes ühel või teisel põhjusel suurlaagrisse ei lähe.

Jamboreele läheb 27 eesti skauti neljas salgas, 9 vendurit vendurskautide kompaniis ja 6 juhti. Esindusüksuse juhiks on skautüksuse Lembitu maleva juht skm. Harold Kivi.

Nagu skm. H. Kivi jutustab ollakse praegu ideede otsingul, kuidas eesti poiste laagriküla sisustada

ja kuidas endid tutvustada suures kanada skautide peres, mis haarab poisse (ka skautüksustes tegelevaid tüdrukuid) ookeanist ookeanini.

Esindusüksusele trükitakse oma laulik. Kavatsus on ehitada laagrisse telksaun, mis teeniks nii oma peret kui ka külalisi, kes soovivad proovida tavalise kanada elu- või korterimajas asuva poleeritud keldrisauna asemel lihtsa kerisega laagrisauna.

Esindusüksuse liikmed kasutavad Eesti tutvustamiseks kindlasti mingisugust kirjasõna, mis on praegu koostamisel ja mille väljaandmist on EKN lubanud toetada.

Ei ole veel ideed laagriküla värava kujundamiseks. Samuti pole teada, kas kaevamine laagriväljakutel on lubatud või mitte.

Kuna jamboree toimub Guelphi linna lähedal, siis transport ei ole probleemiks.

On võimalik kõik vajalik Torontos valmistada ja püstitada maastikul.

Esialgul on eellaagri ajaks meie poistele määratud 15. ja 16. juuni, kuid see võib muutuda olenevalt keskkoolide eksamitest.

Jamboree külalispäev on arvatavasti 6. ja 7. juuli. Nendel päevadel on ettenähtud mitmesugused esinemised.

Esinejatena on võimalik kasutada ka eesti skaute ja gaide, kes suurlaagris ei viibi.

Lõpuks pakub kanada skautide kuues jamboree suurepärase võimaluse kõikidele Lõuna-Ontario eestlastele külastada tänapäeva nooruse suurlaagrit. Olla üks päev noorte maailmas ja näha eesti skaute tegutsemas koos omasugustega igast kanadamaa nurgast.

Hiina avab uusi piirkondi turismile

PEKING — Hiina avab 87 uut piirkonda, kolmekordselt rohkem seniste linnade ja maakohtade arvust, mida võõrad turistid võivad külastada ilma politsei loata, teatas välisminister.

VABA EESTLANE

kaks korda nädalas

	Maksab Kanadas:	Väljaspool Kanadat:
Aastas	$54.—	$68.—
Poolaastas	$30.—	$37.—
Veerandaastas	$16.—	$19.—

I KLASSI POSTILE LISADA SAATEKULU JÄRGMISELT:

I klassi postiga (kiripostiga):	Kanadas:	USA-s:
aastas	$59.— + $42.—	$47.—
poolaastas	$32.— + $21.—	$24.—
veerandaastas	$17.— + $10.50	$12.—

VÄLJASPOOL KANADAT ja USA-d:

LENNUPOSTIGA aastas $132.—, poolaastas $69.— ja veerandaastas $36.—

Aadressi muudatus 70 centi. Üksiknumbri hind 70 centi

USA aadressidele „ZIP CODE"

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja pangatshekk või rahakaart kirjutada

FREE ESTONIAN PUBLISHERS nimele.

Tellimine saata:

VABA EESTLANE

1955 Leslie St., Don Mills, Ont. M3B 2M3

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates .....
..... 19..... Tellimise katteks lisan $..... ainjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. **(Raha saata ainult tähtkirjas).**

Nimi .....

Aadress .....

.....

.....

.....

LAHKUS OOTAMATULT MEIE ARMAS JA UNUSTAMATA
EMA, VANAEMA JA VANA-VANAEMA

HELLA LAARNE

neiuna SILLAOTS

sündinud 13. aprillil 1909 Pärnus
surnud 20. veebruaril 1985 Torontos

Mälestavad sügavas leinas

tütar HELE GELZINS abikaasaga
tütretütar ELVA PALO abikaasa ja pojaga

Armastus on igavene!

Külastamine teisipäeval, 26. veebruaril, kell 2—4, 7—9 p.l. Murray E. Newbigging Funeral Home, 733 Mt. Pleasant Rd. Toronto.
Matusetalitus kolmapäeval, 27. veebruaril kell 11 hommikul Peetri kirikus. Ärasaatmine samast Mt. Pleasant Krematooriumi.

ARMAST SÕPRA

HELLA LAARNE'†

leinavad

BILL ja MAIA ALLEN
CARLO ja KARIN BAUMAN
ELISE LAUR
ERIK ja ELLEN LEPIKSAAR
LINDA RANK
REIN ja TIINA TAMMISTO
ELMAR ja HELGA TAMMISTO perega

ÕNNETU SURMA LÄBI LAHKUS MEIE ARMAS

HELLA LAARNE

Mälestavad leinas

Puhka, kallis, vaikselt mullas,
maitse rahus magust und
kuni ükskord koidukullas
tuleb ärkamise tund.

JOHANNA ja HEINRICH JÕESAAR
HILJA, JOE ja HEDDY
INGRID ja STEFAN
SIINA SEILER ja JAAN

UNUSTAMATA ARMAST ABIKAASAT JA RISTIEMA

VALDA AUDZE'†

neiuna SALUSTE

sündinud 11. novembril 1923 Tallinnas
surnud 22. veebruaril 1985 Torontos

Mälestavad sügavas leinas

Kõik kaob,
mälestus jääb.

abikaasa ALFREDS
ristitütar LISA
SUGULASED Kodu-Eestis

RASKE PIINARIKKA HAIGUSE LÄBI LAHKUNUD ARMAST

ELISABETH TÕKE'†

sündinud 30. juulil 1900 Läänemaal
surnud 22. veebruaril 1985 Newmarketis, Ont.

mälestavad kurbuses

Õndsad on need, kes Isandas surevad.
Neid ootab uus ülestõusmine!

AINO JAANPARK
ALFRED KANARBIK
VEND perekonnaga ja SUGULASED Rootsis
SUGULASED kodumaal

Armast elukaaslast

HELLA LAARNE'†

leinab kurbuses

Kõik kaob,
mälestus jääb!

ANTON PIRSO

Lugupeetud ja armast klubiliiget

HELLA LAARNE'†

mälestab kurbuses

EESTI PENSIONÄRIDE KLUBI TORONTOS

Armast

HELLA LAARNE'†

mälestab kurbuses ja avaldab kaastunnet perekonnale

EESTI INVALIIDETOETAV NAISRING TORONTOS

Armast kauaaegset liiget

HELLA LAARNE'†

mälestab kurbuses

TORONTO EESTI NAISSELTSI KÄSITÖÖRING

Ootamatult lahkunud armast kaasabilist

HELLA LAARNE'†

mälestavad kurbuses

TRIINU toimetus ja talitus

Armast

HELLA'†

mälestavad suures kurbuses ja avaldavad sügavaimat kaastunnet ANTON'ile, HELE'le ja ELVA'le

ALLY ja ERIC

Armast südamlikku sõpra

HELLA LAARNE'†

leinavad kurbuses

LINDA ja LUDVIG LUIDE
JUTA KÜBARSEPP
ANNE ORUNUK

Armast

HELLA LAARNE'†

mälestavad leinas

SELMA LAANSOO
TIIU ABE perekonnaga
RISTI PAHAPILL perekonnaga
JUHAN KLAAS

KIRIKUD

EELK PEETRI KOGUDUS

817 Mt. Pleasant Rd. Toronto
Ont. M4P 2L1

Praost Andres Taul. Tel. 483-4193
Tel. kiriku kantseleis 483-5847
Õpetaja Edgar Heinsoo
Tel. kodus 283-9387,
kirikus 483-6848

Organist dr. Roman Toi

KANNATUSAJA JUMALATEENISTUS pühapäeval, 3. märtsil kell 11 hommikul. Gaidlipkonna „Rajaleidjad" 30. aastapäeva tähistamine. Esinevad noored: Tiina Hubel tshellol, Karin Jürman flöödil ja Ingrid Silm, laul. Laulab noorte ansambel Margit Viia juhatusel.

Piiblitund kell 10 homm. Leerieelsed, pühapäevakool, leeritund.

Samal pühapäeval, 3. märtsil kell 7 õhtul ühine JUMALATEENISTUS koos Toronto Emmanueli Evangeelse kogudusega. Kõneleb Allan Laur, laulukor. Tutvume ja palvetame koos eesti vabakoguduse traditsiooni kuuluvate kristlastega!

Pühapäeval, 10. märtsil kell 11 hommikul KIRIKUHOONE 30 .a. ja J.S Bach'i 300 a. sünnipäeva tähistamine. KONTSERT-JUMALATeenistus: Valiku J. S. Bach'i muusikast esitavad pianist Tiina Mitt-Kreem; Lindau'de ansambel ja keelpillide orkester dr. Toi juhatusel.

KANNATUSAJA NELJAPÄEVAÕHTUSED JUMALATEENISTUSED, teenivad laied: 28. veebruaril kell 7 õhtul Ed. Kaasik „Jeesaja 53: Karistus oli Tema peal, et meil oleks rahu"; 7. märtsil kell 7 õhtul T. Kass: „Kõik tahavad saada taevasse, aga keegi ei taha surra". Kõik kutsutud!

TAISKOGU KOOSOLEK 24. märtsil kohe pärast jumalateenistust.

INGLISKEELSED JUMALATEENISTUSED igal pühapäeval kell 9.30 hommikul. Pühapäevakool.

ÕPETAJATE KÕNETUNNID kolmapäeva hommikul kl. 9.30 kuni 12 päeval, neljapäeva õhtuti kl. 6—8-ni.

Koguduse kantselei on avatud teisipäeviti kl. 10—6 ja neljapäeviti kl. 12—3.

TORONTO EMMANUELI EVANGEELNE KOGUDUS

21 Swanwick Ave.
Tel. 698-5645

Juhatuja Allan Laur,
72 Appleby Cres.
Markham, Ont. L3R 4L2
Tel. 477-6248

Kolmapäeval, 27. veebruaril kell 7 õ. PALVEÕHTU.

Pühapäeval, 3. märtsil kell 7 õhtul JUMALATEENISTUS Peetri kirikus. Kõneleb Allan Laur. Laulab koor Ülo Lindströmi juhatusel, duet- ja triolaule. (Buss Eesti Kodust kell 6.15 õhtul)

Kolmapäeval, 6. märtsil kell 7 õ. PALVEÕHTU Emmanueli kirikus.

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS

883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
38 Bardo Walkway,
Willowdale, Ont. M2J 4T9
Tel. 499-6486

„VABADUSE KUULUTUSE" raadiosaated igal pühapäeval kell 3 p.l. WHLD 1270 kc.

Pühapäeval, 3. märtsil kell 10.15 homm. pühapäevakool täiskasvanuile ja noortele, kell 11.00 lastele.

Kell 11.00 hommikul JUMALATEENISTUS. Kõneleb K. Raid. Segakoor. Issanda surma mälestamine.

Kell 6.00 õ. KUULUTUSKOOSOLEK. Kõneleb E. Saraoja.

OTTAWA EESTI EV.- LUTERI USU PAULUSE KOGUDUS

JUMALATEENISTUS on laup., 2. märtsil kell 3 p.l.

EELK TORONTO
VANA ANDRESE KOGUDUS

393 Jarvis St., Toronto,
Ont. M5B 2C7

Õpetaja Udo Petersoo

3714 Beechollow Cr.
Mississauga, Ont. L4Y 3T2
Tel. 624-6128 või 625-5939
kirikus 923-5172

Organist pr. Asta Mitt
Koorijuht pr. Asta Ballstadt

Pühapäeval, 3. märtsil kell 11 homm. palvepäeva JUMALATEENISTUS armulauaga.

Ingliskeelne JUMALATEENISTUS kell 1 p.l.

Pühapäeval, 10. märtsil kell 4 p.l. Kristuse kannatamisaja JUMALATEENISTUS. Teenib õp. Albert Roost.

Pühapäeval, 17. märtsil kell 11 homm. Kristuse kannatamisaja JUMALATEENISTUS. Teenib õp. Elmar Pähn.

Koguduse segakoori harjutused toimuvad igal esmaspäeval kell 7 õhtul kiriku saalis.

Pühapäevakool igal pühapäeval jumalateenistuse ajal ja leerieelsed iga hommikuse jumalateenistuse ajal.

Piiblitunnid kell 3 p.l. iga õhtupoolse jumalateenistuse eel.

Õpetaja kõnetunnid kiriku kantseleis teisipäeviti 6—8, neljapäeviti 2—8 ja pärast jumalateenistusi.

Kiriku kantselei on avatud neljapäeviti kella 10 homm. — 8 õ.

TORONTO EESTI AP.-ÕIGEUSU KOGUDUS

R R 5, Orangeville, Ontario
Praost E. Lepik
Tel. 1-519-941-4309

Pühap., 3. märtsil kell 2 p.l. JUMALATEENISTUS Peetri kirikus. Teenib ja jutlustab preester E. Lepik. Laulab koguduse laulukoor G. Raagi juhatusel. Laululehed.

Noori, kes soovivad kevadleerist osa võtta palutakse pöörduda koguduse vaimuliku poole.

TORONTO EESTI
VABAKOGUDUS

502 Jones Ave., Toronto, Ont.
Jutlustaja E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.
Toronto, Ont. M4K 1V5
Tel. 463-6223

Kolmapäeval, 27. veebr. kell 7.30 õhtul piiblipalvetund ainel: Joh. ev.
Pühapäeval, 3. märtsil JUMALATEENISTUS kell 11 homm. Teenib E. Saraoja. Issanda laud.

Kolmapäeval, 6. märtsil kell 7.30 õhtul piiblipalvetund ainel: Joh. ev.

TORONTO EELK JAKOBI KOGUDUS

Kirik: Redeemer Luteri kirik
(Bloor ja Indian Rd.)

Õp. T. Nõmmik, 501 Davisville Ave., Toronto M4S 1J2.
Tel. 483-2478 ja 1-527-0410

Pühapäeval, 3. märtsil kell 17.00 JUMALATEENISTUS ja pühapäevakool.

ÕPETAJA KÕNETUNNID: igal neljapäeval kell 18.00—19.90 omas kodus, 501 Davisville Ave., Torontos. Igal esmaspäeval kell 18.00—19.30 Hamiltoni kiriklas, 3 Mapleside Ave., Hamilton, tel. 527-0410.

TORONTO KOLMAINU EESTI EV.-LUT. USU KOGUDUS

Kirik: 619 Sherbourne St., Toronto (Sherbourne'i allmaa jaam on kiriku kõrval).
Õpetaja O. Gnadenteich
112 Fallingbrook Rd.,
Scarborough, Ont.
Telefon 698-7977 või 755-7853
Kantseleis, telefon 921-9417

JUMALATEENISTUS on pühap., 3. märtsil kell 1.30. Teenib õp. A. Jalonen.

JUMALATEENISTUS pühap., 17. märtsil on samuti kell 1.30.

ÕPETAJA KONETUNNID on iga kuu teisel esmaspäeval kella 6—8 kiriku kantseleis.

Armast kauaaegset perekonnasõpra

HELLA LAARNE't

mälestavad leinas ja
avaldavad kaastunnet ANTSULE

MARTHA, MARY-LIIS ja ALEKSANDER RANDSALU

Mälestame leinas

HELLA LAARNE't

ja avaldame kaastunnet ANTONILE

SIINE NIGU
ARNOLD ja MARINA PFLUG
VILLEM ja LARISSA LEPPIK

Armast

HELLA LAARNE't

mälestab kurbuses

FEODOR HOMITS perekonnaga

Armast

HELLA LAARNE't

mälestavad kurbuses
ja avaldavad südamlikku kaastunnet ANTONILE ja sugulastele

LY ja EDUARD LIIS
SALME ja AUGUST TUVIKENE

Kauaaegset armast sõpra

HELLA LAARNE't

mälestavad kurbuses

IDA LILLIOJA
LIDIA NIIDU
ALICE PAJU
MARTA SILLAMAA

Õnnetu surma läbi lahkunud

HELLA LAARNE't

mälestavad kurbuses

HELMI ja HERMAN VIRKUS

Kauaaegset armast sõpra

HELLA LAARNE't

leinavad

ADA AVI
FRIDA SAARNI
ALEKSANDER MELISTE
ENDEL MELISTE perekonnaga

Kauaaegset sõpra

VALDA AUDZE't

mälestavad kurbuses

JANNA ja RICHARD NÄKSI
VEERA ja VOLLI TAMMEARU
HILJA ja HADMAR MURUSALU
LEIDA ja OTTO PAJUR
EVI SAARPUU

Kauaaegset sõpra

VALDA AUDZE't

mälestavad kurbuses

HELLA ja KALJU TAIMRE
TIINA, BOB, ANN, JAMES
ELLA VAHER
HILDEGARD ja ENDEL MILLISTE

Puhka rahus!

Raske haiguse järele lahkunud kallist sõpra

ALEKSANDER BUSH'i

mälestavad leinas

BORJA EICHFUSS
IMANTA KELDER
VLADIMER PUPPART
ALBERT SEPP
abikaasadega

Puhka rahus, armas sõber ja töökaaslane

ALEKSANDER BUSH

Mälestavad sügavas leinas

JOHANNES ja SELMA ESTER
HEINDRI ja MARY-JEAN LIIV
MAX ja SIINA PERTENS
VOLDEMAR ja SIINA VAKEPEA
TRIINU ESTRA

Kauaaegset kallist sõpra

HELLA LAARNE't

leinavad kurbuses

EBBA MUID
MELANIE ja OSKAR MUID
ERNA RÜÜTELMAN
LIIS VOOL

Mooroog E. Neevbigging
Ltd.
Matusebüroo
Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.
M. WAYNE HAMILTON
Funeral Direktor
733 Mount Pleasant Rd., Toronto, Ont. M4S 2N4
(lõunapool Eglintoni)
Helistada tel. 489-8811 • 489-8002

Kuulutamine
„VABA EESTLASES"
täidab oma eesmärgi!

4812 YONGE STREET
(Sheppardi lähedal)
221-1159
R. S. KANE
Funeral Directors
WILLOWDALE ONTARIO

Estonia Koor Eesti Majas

LAULE JA LUGUSID

2. märtsi õhtul koguneb Estonia Koor Eesti Majja. Kell 7.30 algab traditsiooniline perekonnaõhtu kõikidele koori sõpradele.

Õhtu sisuks ja eesmärgiks on tiheda töökava kõrval kokku tulla ka vabamas, lahendamas õhkkonnas — kuigi seegi sisustatakse nii laulude kui lugudega.

Valve Tali ja Olaf Kopvillem külastavad Estonia Koori ja nende lõbusatujuline esinemine sisaldavat nii „seda kui teist".

Koori pere ise rakendub reaks ettekanneteks nii laulus kui sõnas.

Efektsete kevad-noodiliste numbritega aitavad kasa Estonia Koori liikmed: Tamara Norheim, Evi Valge, Reet Lindau-Voksepp, Heli Kopti, Anne Leius, Tiina Tammisto, Georg Soans, Charles Farell ja Andres Raudsepp.

Pirukate ostu-müügi probleeme Tallinna turul arutavad ja arutavad Linda Koff ja Enno Õunapuu.

Ka ajakirjandus on kohal: Kalurineiu toimetuse liikmed Olaf Kopvillem, Ilmar Lepik ja Harri Lillioja jõuavad Estonia Koori Kevadnootideks Eesti Majja.

Õrnema soo sissetungi „barbershopi" akordidesse pole seekord suudetud tagasi hoida.

Õhtu jooksul toimub huvitavate, arvukate võitudega loterii.

Seekordne sündmuse üheks elemendiks on eelseisvatel jõuludel Pühale Maale toimuvale esindusliikule laulumatkale esimese „hambaraha" hankimine.

Estonia Koor tervitab kõiki, kes ühest hubasest eesti keelsest ja -meelsest õhtust soovivad osa võtta. Reservatsiooniks palub koor helistada numbritel: 461-9308 või 486-5479.

Eestlane jäi auto alla

Möödunud kolmapäeva hommikul kell 9.30 hommikul jäi auto alla Scarboros Kingston Rd. ja Midland Ave. nurgal 75-aastane Hella Laarne. Ta oli ruttamas üle tänavas, et bussile jõuda, kui lähenes kaubaauto ega suutnud jalakäija lähedal enam peatada ja sõitis H. Laarnele otsa, põhjustades nii raskeid vigastusi, et kui ambulans haiglasse jõudis, siis oli vigastada saanu juba surnud.

Hella Laarne (neiuna Sillaots) on sündinud 13. aprillil 1909 Pärnus.

wintario

21. veebruaril 1985 peetud Wintario loosimisel langes peavõit $200.000 piletile nr. C550108, 100.000 võitsid nr-d D966361, C107705, B203621, $10.000 — 011085, 119576, $1000 — 62767, $100 — 5395, $50 segijärjekorras numbrid 643243, $10 — 909 ja tasuta piletiraamatu number 29. Nädala müstilise preemiavõidu Plymouth Voyager'i — 438033.

Üle tuhande . . .

(Algus lk. 1)

T.E. Segakoor, meeskoori lauljad ja „Estonia" orkester esitasid ühiselt R. Tobiase „Eks teie tea" ja K. A. Hermanni „Isamaa mälestus", juhatas U. Kook.

Aktuse kõnede agressiivne moment, aga ka rahvusgrupile osutatud kampaania muutis osavõtjaskonna ühtsemaks ja üksteisele lähedasemaks, nagu ka julgemaks, et oma õiguste eest seista. Seda vaimustust väljendas ka aktust lõpetav mehine Eesti hümn.

Aktusele järgnes Eesti Korporatsioonide Liidu poolt korraldatud Vabadusristi kavaleride austamine Tartu College'is,

küünlavalge mälestusteenistus Toronto raekoja väljakul heisatud Eesti lipu all

ja Eesti Majas, kus TES ja Eesti Maja pakkusid aktuselistele kohvi.

SPORT

Eesti abielupaarile provintsi kõrgeim tervishoiu auhind

Paul ja Benita Kalju võitsid FIT FIVE programmi kõrgeima auhinna. 70-aastane Paul ja 68-aastane Benita harjutavad igal esmaspäeval Eesti Pensionäride Klubi võimlemistunnis, kirjutab „The Toronto Star" (14. veebr.) ja avaldab abielupaarist pildi, kes harjutavad pallidega.

Ajakirjanik Stasia Evasuk kirjutab Paul ja Benita Kaljust, kes on selgeks tõendiks, et tervishoiuharjutused üle 50-aastastele on võimalikud ja ka meelelahutuseks. Kaljud on esimene vanem abielupaar, kes saanud Ontario meelelahutusministri kõrgeima auhinna FIT FIVE isiklikus tervishoiu programmis.

Ontario meelelahutusminister Claude Bennett ütles, et Kaljud on suurepärane näide kõnekäänule: „Sa pole kunagi liiga vana, et teha harjutusi."

Neist kümnest tuhandest Ontario elanikest, kes on lõpetanud selle viienda astme, nad on esimene paar, kes tegid seda nende vanusegrupis.

„Nende juhtum pole mitte ükskes kinnituseks meie väitele, et pole olemas mingit vanusepiiri aktiivsele eluviisile, vaid demonstreerib ka väärtusi, mis sellise tervishoidliku programmi jagamine annab perekonnas," ütles minister Bennett.

FIT FIVE programm on viieastmeline isekontrolliitav programm, mis kujundatud selleks, et õhutada inimesi hoidma tervist.

Tegevused on jaotatud vastavalt nende tervishoidlikele väärtustele ja ajale, mis igale harjutusele kasutatakse.

Edasi märgitakse ka, et Paul ja Benita, kes lahkusid kodumaalt 40 aastat tagasi, käivad Eesti Pensionäride Klubi tervishoiuringis Eesti Majas igal esmaspäeval kella 11-st lõunani. Aga Kaljud ei lepi sellega. Teistel päevadel nad panevad oma TV-aparaadi mängima kell 9—9.30 ja töötavad koos harjutustega. Ja siis nad lähevad tunniajalisele jalutuskäigule kas enne- või pärastlõunal. Suvel käivad ujumas ja teevad aiatööd. Harjutuste tõttu nad tunnevad end alati hästi.

Tunnustuseks nende saavutuste eest, nad said sellekohase tõendi ja rinnamärgi Ontario Sports and Fitness Branch'ilt. Nad ütlesid ajakirjanikule,

et nad kavatsevad jätkata kehaliste harjutuste programmi,

kuigi nad on võitnud FIT FIVE kõrgeima auhinna.

Kolm maailmarekordit „Estonia" mastereilt 1984. a.

Veebruaris ilmunud Kanada Masterite Ühingu ajakiri „The CMAA MASTERpiece", nr. 80, 1984/85, tõendab, et Pan-Ameerika Mängudel Ottawas tegid maailmarekordeid Lembit Rand (63 a.) vasaraheites 27.44 m, Jaan Roos (47 a.) 5 km kiirkõnnis 23.06,8 ja Karl Trei (75 a.) 10võistluses 4882 punktiga.

Esimese estoonlasena sai maailmarekordimeheks ja kahekordseks maailmameistriks Jaan Roos, kes 1983. aastal võistles Ülemaailmsete Masterite Mängudel Puertoriikos.

Need haruldased saavutused on esilekerkinud Eesti Masterite Kergejõustiku Klubi lühikese, neljaaastase tegevusega ja on ainulaadseks sündmuseks Eesti spordi ajaloos lisaks veel sellele, et mullu E.M.K. Klubi tuli Kanada klubide meistriks. Muide, suur rändkarikas on nähtaval kohal Toronto Eesti Ühispangas.

erk

New Yorgis peetud sisevõistlustel hüppas Carl Lewis kaugust 8.50. Maailmas on enne sisevõistlustel rohkem hüpanud ainult ta ise 8.79. Kõrgushüppes piistitas James Howard 2.34-ga USA siserekordi. Rootslane Patrick Sjöberg jäi 2.31-ga teiseks. Teivashüppes oli 5.60-ga esimene William Olson.

Estonia masterite 1985. a. sisehooaeg algas võitudega

Esimesena oli „tules" 3. veebruaril kiirkõndija Jaan Roos, kes tuli Ontario lahtise esivõistluse (noored ja vanad) meistriks 5 km ajaga 23.17,7.

Nädal hiljem, teisel rahvuslikul lahtisel võistlusel, oli Roos jällegi esimene 3 km — 13.45,1, 45 pluss vanuseklassis.

Corporate Challenge massilisest võistlusest 1400 osalejaga 80-st kompaniist võttis osa Jaan Lents 60 pluss vanuseklassis. Võistlus peeti 16. veebr. York ülikooli Metro hallis, samas kus eelmised võistlused. Lents võitis kaugushüppe tulemusega 4.29 ja oli esimene ka kuulitõukes (4 kg) — 12.23. Tulemusi ei soodustanud asjaolu, et võistlejaile anti ainult kolm katset.

erk

RISTSÕNA NR. 1230

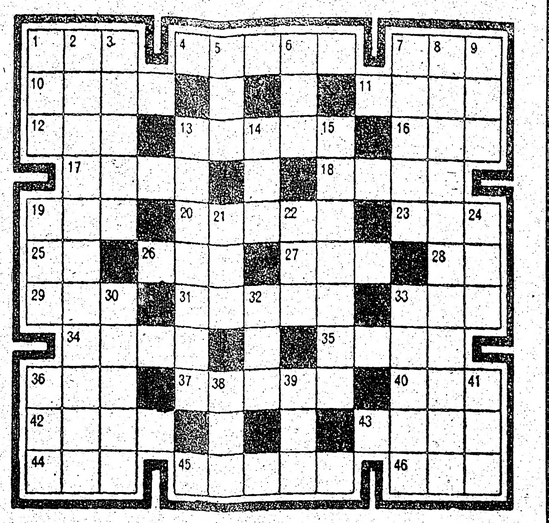

Põikread: 1. Omaaegse eesti karikaturisti signatuur, 4. Äsja ametist lahkunud ühe provintsi peaminister, 7. ...ryllis-populaarne itaalia laul, 10. Traagiline kuju Kanada ajaloos, 11. Looma kehaosa, 12. Linn Saksamaal, 13. Komme, tava, 16. Mehe hüüdnimi, 17. Paguluses võrsunud eesti kirjanik, 18. Jõgi Tartumaal, 19. Sõber — ingl. keeles, 20. Linn Prantsusmaal, 23. Seltsimees — lüh., 25. Eessõna prantsuse keeles, 26. Suuvedelik, 27. Kont, 28. Küla Virumaal, 29. Mehenimi, 31. Teatud oskust või võimeid nõudev tegu, 33. Riik Aasias, 34. Kitsi, 35. Elukutse, 36. Uskumatu sündmus, 37. Paguluses surnud tuntud eesti muusikamees, 40. Vana inimene, 42. Oli vanasti kuningate lõbustaja, 43. Omaaegne karastavate jookide vabrik Eestis, 44. Isiklik asesõna, 45. Kirjutusmaterjal, 46. Kõrv — ühes võõrkeeles.

Püstread: 1. Eesti presidendi suviresidents, 2. Eesti maakond, 3. Kaugemal, 5. Pinna mõõtühik, 6. Puudub tihti haigel, 7. USA teine president, 8. Õppeaine koolis, 9. Kunst — ladina keeles, 13. Taaveti lauluraamat, 14. Vajalik ese, 15. Riietusese, 19. Kehaosa, 21. Haruldane —saksa keeles, 22. Merelind, 24. Pagaritoode, 30. Tööriist, 32. Jaapani riigimees sajandi alguses, 33. Tegelane O. Lutsu teostes, 36. Doonau harujõgi, 38. Meie lehe toimetaja, 39. Jook, 41. Värav — saksa keeles.

RISTSÕNA NR. 1229 LAHENDUS

Põikread: 1. Carmen, 5. Koskel, 9. Oluline, 10. Hoog, 11. Rein, 13. Siid, 15. Naak, 17. Ari, 18. Astel, 21. Ela, 22. Rosin, 23. Adrad, 24. Tartu, 25. Vedro, 27. Repin, 30. Eee, 31. Neeva, 34. Uno, 35. Esko, 37. Theo, 38. Kink, 40. Haak, 42. Siemens, 43. Sireen, 44. Lausik.

Püstread: 1. Caesar, 2. Mood, 3. Elo, 4. Nugis, 5. Kirre, 6. One, 7. Sein, 8. Laukad, 10. Hiis, 12. Naer, 14. Irokees, 16. Alaline, 18. Anton, 19. Terve, 20. Laura, 25. Veenus, 26. Dekk, 28. Puhk, 29. Nooruk, 32. Elken, 33. Vahel, 36. Oise, 37. Tasu, 39. Nie, 41. Ana.

RAAMATUID

MÜÜGIL „VABA EESTLASE" TALITUSES

	Hind $	Saatekulu ¢
EESTI SKAUTLUS VIISKÜMMEND AASTAT	2.—	$1.—
ESTONIAN SCOUTING	3.—	.50
Fred Limberg — ISAMAA EEST	18.—	.70
EDUARD RÜGA graafik ja maalija	9.—	.70
Ivar Ivask — ELUKOGU	10.—	$1.—
Heino Jõe — LUGU KÄBIST, LUGU KÄNNUST	2.—	.50
Anna Ahmatova—Marie Under — REEKVIEM	3.50	.50
Herbert Michelson — KODUMAALT VÕÕRSILE	10.—	.50
Herbert Michelson — SKAUTLIKUL TEEL	3.—	.50
Herbert Michelson — NOORSOOTÖÖ RADADEL	3.—	.50
Herbert Michelson — EESTI RADADELT	9.—	.50
Paul Laan — MÕTTELEND — pilte ja peegeldusi	5.—	.50
Aarand Roos — JUMALAGA, KARS JA ERZURUM	6.—	.50
Ants Vomm — VARJUD (luuletuskogu)	3.—	$1.—
Salme Ekbaum — AJATAR (luuletuskogu)	4.—	.50
Johan Pitka — RAJUSÕLMED	8.80	.50
Urve Karuks — KODAKONDUR (luuletuskogu)	6.—	.50
Hannes Oja — KOPUTUSED ENESES (luuletuskogu)	1.50	.50
Hannes Oja — TUNNETE PURDEL (luuletuskogu)	2.75	.50
Andres Küng — MIS TOIMUS SOOMES?	14.—	.50
Einar Sanden — LOOJANGUL LAHKUMINE TALLINNAST	16.20	.50
V. Veedam — LURICH AMEERIKAS	8.—	.70
E. Uustalu — TAGURPIDI SÕUDES (Mälestusi 1914—1943)	18.—	$1.—
A. Roos — RÄNDAMAIE (luuletuskogu)	6.—	.70
Prof. Felix Oinas — KALEVIPOEG KÜTKES j.m. eseid	13.—	$1.—
E. Sanden „SÜDA JA KIVID"	19.50	.70
I. Külvet — NÄITEMÄNGURAAMAT (5 näidendit)	15.—	.70
H. Rajamaa — MARIE UNDER INIMESENA	4.—	.50
Arvi Tinits — VÄLGUMÄRGI KASVANDIKUD	47.—	
Saatekulu Kanadasse $1.50, mujale		$3.—
Gisela McBride — TALES FROM ESTONIA	5.75	.50
V. Kimberg-Kotkas luuletuskogu PILVE ALL JA PILVE PIIRIL	7.—	.70
E. Uustalu — FOR FREEDOM ONLY	14.—	1.—
REHVITUD PURJEDEGA II	8.—	1.—
NAER ON TERVISEKS — kõdijutte	8.—	.70
Ilmar JAKS — NEPTUN	18.—	1.—
Ivar Ivask — VERANDARAAMAT luuletuskogu	7.—	.70
S. Ekbaum — luuletuskogu ÕHUMÄRGI ALL	10.—	$1.75
Ants Vomm RISTSÕNAD II	2.25	.70
NAER ON TERVISEKS II	12.—	$1.—
M. Juhkam — USK ON MEID AIDANUD (Valimik vaimulikke sõnavõte kodumaale)	12.—	$1.50
TAIMI PROOS — ELUKIIGEL (luuletused)	10.—	.50
E. Eerme — EESTI EKSLIIBRIS VÄLISMAAL IV	5.—	.70
H. Meret — TEREMI JUTUSTUS	25.—	$1.50
LISANDUSI I mõtete ja uudiste vabale levikule Eestis	20.—	1.—
A. Mägi — EUROOPA RAHVASTE AJARAAMAT 264 kl., köites	$22.—	—.70 US$2.00
Robert Kreem — VANDEGA SEOTUD	15.—	$1.50
E. Past — MAALT ja MERELT	$10.—	$1.50

3.

Maagiline element mõjutas kõiki töid, isegi lihtsamat. Iga kord kui mees tööl olles pidi tegelema asjadega, ta pidi eduka tulemuse saavutamiseks teadma nende koostise. Kui Väinämöinen ehitas oma laeva, „ta võis laulda ühe laulu, jõulise laulu, igale laeva osale mille ta konstrueeris. Aga kui oli aeg plankude kokkupanekuks, ei tulnud talle äkki meelde kolme sõna. Sellest momendist peale polnud võimalik laeva ehitustööd lõpetada.

Väinämöinen hakkas otsima neid maagilisi sõnu. Ta läks isegi allmaailma neid otsima, ja lõpuks ühe karjase nõuandel, ta külastas hiiglast Antero Vipuaist. Ta leidis hiiglase „lamamas maa all oma laudega, sirutatud pinnast välja oma maagiliste sõnadega. Paplid olid kasvanud tema õlgadest, kask tema oimudest, alder tema põskedest, paju tema habemest, mänd tema otsmikust, metsmänd tema hammaste vahelt." Pärast nende puude langetamist Väinämöinen sööstis oma rauaga kaetud teibaga hiiglase kurku. Hiiglane avas oma suu ja neelas kangelase tema relvaga. Aga „Väinämöinen muutis ennast sepaks. Oma särgist ta tegi sepikoja, särgivarrukaist ja oma nahkvoodriga kuuest lõõtsad, oma põlvest alasi, oma küünarnukist haamri. Ta hakkas taguma tugevate löökidega imestust äratava hiiglase kõhus." Manavale Vipuaisele vastas Väinämöinen tabavalt: „Ma tahan taguda sepise veelgi sügavamale, kui ma ei kuule sinult neid sõnu; ma taon kuni olen õppinud sinult need maagilised sõnad." Vipuainen pidi alistuma. „Ta avas oma kirstu, mis oli täis sõnu, kirst oli täis laule, kuid selleks, et lauda, puudusid sügavad algallikate sõnad." Väinämöinen, olles selliselt maagilised laulud kiskunud välja nende koopast, läks tagasi oma laeva juurde, mille ainuüksi sõnade jõuga sai lõpetada ilma kirve abita.

Ka sepa Ilmarise töö alus oli maagika, väsimatu raua tagumine. Midagi pole iseloomustavam kui müstilise imeveski sampo tegemine, mille Ilmarinen valmistas sepakojas „luige sule otsaga, ahtra lehma piimaga, väikse odra ivaga ja peene viljaga viljastas".

Pärast sepise ülesseadmist paksule kaljuplokile mägedesse, mis asusid Pohja väljade piiril, ta süütas tule, viskas lõkkesse põhilised ained ja kutsus orjad tuld õhutama ja tugevad mehed tööle. Igal päeval ta kummardas üle lee vaatamaks, mis tuli oli valmistanud. Seal ilmusid nähtavale üksteise järel kuldne vibu, punane laev, kuldsete sarvedega õhvake, ader kuldsete hõlmadega ja hõbedaste käepidemetega. Aga sepp murdis kõik need esemed. Lõpuks, kui ta jälle lee kohale kummardus, ta nägi et sampo oli loodud.

V

KALEVALA JUMALAD

Arvestades ainult Kalevala leiame soome-ugri mütoloogias rohke arvu jumalusi. Rootsi õpetlane Gastren liigitas neid oma teoses „Nordiska Resor" alljärgnevas süsteemis.

TAVALISED JUMALAD

Soome-ugri jumaluste eesotsas seisab Jumal, Ülem-Jumal, Looja. Ta on pool-abstraktne jumalus, kelle püha puu on tamm. Tema nimi on seotud sõnaga, mis tähendab hämarust ja on võimalik, et jumal oli originaalselt taeva jumal. Ilma et täielikult Jumal kadunuks ta oli hiljem alandatud teise kõrgema jumalaga — Ukko'ga, kelle iseloomustus on natuke vähem selge. Ukko oli „muistne isa, kes valitses taevastes". Ta oli taeva ja õhu jumal. See oli tema, kes toetas ülal maailma, kes kogus pilved ja pani vihma sadama. Tema poole pöörduti ainult siis, kui kõigi teiste jumalate poole pöördumine oli olnud asjatu. Ukko naine oli Akka, keda nimetati ka Rauniks, mis on mägipihlaka soomekeelne nimetus ja oli pühendatud talle.

Teised taevased jõud olid Päeva, Kuu, Otava (Suur Vanker) ja üle kõige Õhk, viimase tütar oli Luonnotar, Väinämöise ema, kes oli lähedalt seotud loomise müüdiga.

MAAILMA SÜND

Kalevala jutustab kuidas Luonnotar, kelle nimi tähendab looduse tütar, muutus tüdinuks oma steriilsest neitsilikkusest ja oma üksikust eksistentsist taevastes piirkondades ja lasi end merre kukkuda ja hõljuda valgeharjalistel lainetel. Hõljudes lainetel „tuule hingus paitas ta rindu ja meri tegi ta rasedaks."

Seitse aastasada ta hõljus ilma, et leidnuks omale puhkepaika. Ta kurtis seda tõsiasja kui üks kotkas või part sinna ilmus. Ka see oli otsimas suurest merest enesele pesitsemispaika. Märgates Luonnotari põlve, mis oli veest väljas, Mart ehitas sinna pesa ja munes munad, mille peal ta lamas kolm päeva. Siis tütar Ilma (Õhk) tundis põletavat kuumust oma nahal; ta tõmbas äkki oma põlve kõveraks ja munad veeresid kuristikku. Need polnud siiski kadunud mudasse; nende jäänused muudeti ilusaiks suurepärasteks esemeteks: muna alumisest poolest vormiti maa, kõikide olevuste ema. Ülemisest poolest vormiti taevas. Munakollasest sai kollane särav päike, munavalgest hõõguv kuu. Nende koorte väikestest kildudest tähed ja tumedaist osadest pilved taevasse. Lõpuks Luonnotar lõpetas oma loomistöö, lastes neemed jooksta merre, tasandas rannikud ja kaevas välja lahed. „Ka saared olid ilmunud lainetest, õhusambad tõusid üles nende kohalt. Maa, sündinud sõnast, näitas oma tahket massi . . .

MAA- JA VEEJUMALAD

Maajumaluste hulgas, mis oli isikustatud kui ema Mannu, oli veel ema Metsola, kes isikustas metsi; Pellervoinen oli põldude kaitsejumal, puude ja taimede valitseja; tumeda habemega Tapio, kel oli männist müts ja samblast palitu, kes oma naise Mielikki, poja Nyyrikki ja tütre Tuulikkiga esindasid metsajumalusi, olid muistsetele soomlastele jahiõnne kindlustamiseks.

Pea veejumal oli Ahto ehk Ahti oma naise Vellamo ja tütardega; ta elas „pilvise maa kauges lõpus, sügavate lainete all, musta muda keskel, paksu kalju südames." Tuleb märkida, et Lemminkäinen kandis ka epiteeti Ahti, mis tähendas, et jumal ja kangelane olid üks ja sama. Ahtit ümbritses vete vaim, tavaliselt pahatahtlik nagu Vetehinen, kes võivat olla ka slaavi päritoluga Vodjanovi, ja Tursas, hirmus vaim, kes Kalevalas tõusis merepõhjast, et süüdata rohtu, mille olid lõiganud lainete neitsid.

Allmaailm oli rahvastatud pahade vaimudega. Seal olid Lempo, Paha ja Hiisi, keda Kalevala kirjeldab kui liitunud jõudusid, mis juhtisid kirvest, mida Väinämöinen kasutas, et see tema põlve tabas. „Hiis pani varre värisema, Lempo pööras lõikava tera tema vastu, Paha juhtis kõrvale löögi. Kirves siis lõhkus kangelase põlve, Lempo tormas selle lihasse, Hiisi lükkas läbi soonte ja veri hakkas voolama."

Järgneb

Fotokroonikat San Francisco Segakoori peolt Michael's restoranis, Sunnyvales k.a. jaanuari lõpul, millest võttis osa ligemale sada, koos külalistega Lõuna-Kaliforniast ja isegi Austraaliast.

1. Hillar Raamat oli taas sõiduvees meeleolu ülalhoidjana oma kaasatõmbava musitseerimisega.

2. Uudsusena esines lauluansambel, esitades vanu armsaid eesti laule. Vasakult: Evert Rekk (kitarr), Felix Rett (bass), Paul Maidre (bass), Aino Maidre (alt ja kitarr) ning Malle Tzoumas (sopran). Viimased kaks ema-tütre duetina on teeninud rahvusgruppi juba aastaid, eriti kiriklikel kokkutulekutel.

3. Rikkaliku eeskavaga peol esines esmakordselt selle piirkonna eestlastele ka kõhutantsija. Nooremale generatsioonile tekitas see palju erutust ja nalja. Vanemad muhelesid mõtteid mõlgutades — jah! aeg on edasi läinud...

4. Michael's restorani peakokk Alfred Saarne, kes oli valmistanud eestipärased toidud, vestleb San Francisco Segakoori esinaise ja peo üldkorraldaja Tamara Säädusega hapukapsapoti juures. Vestlusele annab toetust ajutiselt Rootsist Stanfordi ülikooli juures viibiv ja S.F. Segakooriga liitunud mustereestlane Georg Metslo. Olgu mainitud, et Kalifornias tunnustatud ülemkokana tegutsev Alfred Saarne on sama mees, kes omalajal Geislingeni Eesti Teatri koosseisus lõbustas tuhandeid eestlasi operetilauljana.

Fotod: Arno Berder

KODUMAA UUDISED

Eesti NSV Ministrite Nõukogu presiidiumis arutati abinõusid, mis on suunatud elanikkonna vajaduste rahuldamisele tarbekaupade ja teenuste järele aastail 1986—2000. Sellejuures kiideti põhiliselt heaks Kirde-Eesti loodusressursside optimaalne kasutamise sihtprogramm. Tööstustootmise kiire arengu tõttu on loodusvarade poolest rikkas Kirde-Eestis tekkinud keeruline ökoloogiline situatsioon, mis nõuab täiendavate abinõude rakendamist. Programm näeb ette luua kuni aastani 2000 optimaalsed tingimused loodusressursside kompleksseks kasutamiseks ja loodusliku potentsiaali taastootmiseks s.t. Eesti loodusvarade täielikuks ekspluateerimiseks.

☆

10 aastat tagasi pandi alus Eesti Raamatuühingu Tallinna organisatsioonile, mis ligi 10 000 liikmega koondab veerandi eesti organiseeritud raamatusõpradest. Raamatuühingu juhatuse esimeheks on akadeemik Gustav Naan. Kirjanik Enn Vetemaa heitis juubeli puhul pilgu läbikäidud teele, põhjalikumalt mullu tehtule. Aktiivsemad pälvisid raamatuühingu tänukirja. Lõpuks vaadati etendust „Jutuajamine Steini majas".

☆

Hiljuti sooritas laulumatka Riiga Tallinna segakoor „Kaleva". Küllasõidu põhjus oli Giacomo Puccini suurvormi „Missa di Gloria" ühisesitus. Kahel sõprusõhtul Läti ülikooli aulas osalesid Läti segakoor „Dalle", „Kaleva" ja Bauska rajooni õpetajate segakoor „Daina".

☆

Mööduvad aasta lõpul kaitsesid ENSV Teaduste Akadeemia Keele ja Kirjanduse Instituudi erialanõukogus väitekirju kaks leedu folkloristi, N. Laurinkiene teemal „Leedu kalendrilaulude semantika ja poeetika" ning A. Kotvin teemal „Vene ja leedu pulmalaulu kõrvutav poeetika". Miks neid Eestis kaitsti ei ole öeldud. Küll on üldse teaduslike tööde kaitsmisega olukord väga omapärane. Tallinna Polütehnilise Instituudi NL ajaloo kateedri juhataja ajalookandidaat Mati Graf kaitses Eesti NSV TA Ajaloo Instituudi erialanõukogu avalikul koosolekul oma doktoriväitekirja „Poliitilised parteid Eestis 1917—1920". Leningradi Lensovieti nimelises Tehnoloogia Instituudis kaitses väitekirja Tallinna Polütehnilise Instituudi orgaanilise ja biokeemia kateedri nooremteadur Astrid Kalda. Leningradi Riiklikus Ülikoolis kaitses kandidaadiväitekirja „Arhitektuuritegevuse õiguslik reguleerimine" Heiki Pisuke.

☆

Kadumaal nooremaile ilmuv ajakiri „Täheke" kuulutas välja kirjanditevõistluse „Kirjutagem proosapalu lastele!" Tingimuseks sellejuures oli, et proosapalad tutvustaksid ja õpetaksid armastama nõukogude kodumaad, räägiksid aususest, töökusest, sihikindlusest ja vaprusest, oktoobrilaste ja pioneeride tegevusest, kuid teretulnud olevat ka lood loodusest ja loomadest.

☆

Haapsalu I Keskkooli näidismuusika (teatrimuusika) teater „Põialpoiss" külastas talvisel koolivaheajal Moskvat, kus 4. jaan. õhtul esineti Moskva Riikliku Lastemuusika teatri suures saalis Alo Mattiiseni muusikaliga „Charlotte koob võrku" Viktor Neliku lavastusel, dirigendiks oli Andres Ammas. Mängiti eesti keeles, kavalehtede vahel oli venekeelne sisuseletus. Lisaks oli teatri pedagoog iga vaatuse eel tutvustanud järgnevat sündmustikku. Pärast etendust tänas lastemuusikakateedri kirjandusala juhataja „Põialpoissi", meenutades veel kord publikule, et tegemist on laste isetegevusega, kiitis aga eraldi lastest koosnevat sümfooniaorkestrit. Nüüdne reis oli „Põialpoistel" teistkordne.

☆

Tallinna lihakombinaadil on osakonnad ehk tsehhid teistes rajoonides. Kiita neist ei olevat Kõrgessaare tsehh, mis teenindab kogu Hiiumaad. Tshehhi seadmed on vananenud ja mitmesugustel põhjustel ei tulda toime Hiiumaalt laekuvate loomade töötlemisega. Möödunud sügisel tuli osa sigu Hiiumaalt vedada Haapsalu tsehhi ehk vanas mõistes tapamajja. Niisugune merereis oli aga olnud kulukas ja tülikas. Mis saab siis, kui hiidlased järgmisel aastal kasvatavad loomi veelgi rohkem? küsib „Rahva Hääle" kirjasaatja Lembit Tamm.

VABA EESTLANE

TOIMETUS JA TALITUS

avatud esmaspäevast reedeni kella 9—3-ni

Telefonid: toimetus 444-4823
talitus 444-4832

KUULUTAMINE VABA EESTLASES

on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad

üks toll ühel veerul $5.—
esiküljel $5.50

Kuulutusi võetakse vastu:

nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

tel. 444-4832

Väljaspool tööaega:

Leida Marley 223-0080
Postiaadress:
9 Parravano Ct.
Willowdale, Ont. M2R 3S8

Kolm rahvatantsijat Eesti Gaiderite Kogu Kanadas hiljutisel Taliharja peol. Pildil vasakult Kadri Koop, Lydia van der Veen ja Monika Kask, pillimees Peeter Sõrra.

Foto: Vaba Eestlane

Kas eesti keel on tarvilik?

Üks väga tähtis küsimus on hiljuti Eestlaste Kesknõukogus ja üldiselt eesti ühiskonnas olnud arutusel. See on, kas eestlus paguluses oleks tulevikus tugevam, kui asjaajamine toimuks inglise keeles. Veel teisi küsimusi, nagu — kas eesti päritoluga inimene, kes ei räägi eesti keelt, on eestlane; kas puhta eesti keele valdamine on vajalik; ja kuidas noori eesti ühiskonda kaasa tõmmata.

Kuna kõigi nende küsimuste arutamine võtaks mitu tundi, katsun ainult seletada, miks ma ei usu, et inglisekeelne eestlus oleks tugevam.

Minule on eestlus üks omapärane ja huvitav kultuur, mis annab meile ühiskonna, kuhu saame kuuluda. Kui jääme laisaks ja inglise keel kipub igasse lausesse, siis mõne aasta pärast eesti keel kaob ja isegi kultuuri õppetunnid, nagu näiteks rahvatants toimuksid inglise keeles. Sellega tekiks probleeme, sest inglise keeles puudub vastav sõnavara — kes teaks kuidas „sulgvõte" inglise keeles on?

Ja kui lastakse asjal edasi minna, leitakse, et eesti rahvatantsu ja teisi kultuuri harrastusi pole enam tarvis — ilma nendeta oleks asi „kergem". Varsti muutuksime ise nendeks kultuurivaesteks „Anglo"-deks kellest me nii palju nalja teeme.

Kui kultuurilised kokkutulekud toimuvad inglise keeles, siis jääb järgi ainult ühiskondlik pidu, nagu tänapäeval on Lakewood'i Spordi Päevad.

Rahvusgrupi suhtes on keel mitte ainult vajalik, vaid väga oluline. Meie kõik kohtasime ESTO ajal Rootsist tulnud külalisi, kes olid kohe nagu oma inimesed, sest et saime nendega eesti keeles kõnelda. Kujutage ette, mis juhtuks siis, kui ka nemad unustaksid ära meie keele. Paljud, kes elavad teistel maadel ei oska inglise keelt. Sellega seotult ESTO korraldamine oleks tulevikus peaaegu võimatu, sest, noh, „vi talar inte svenska!"

Minule võiks vastu vaielda, et keeleoskus jääb vähemaks.

Aga miks? Meile on vanemad kõigile eesti keelt õpetanud; oleme ise vist liiga laisad. Keele ajalhoidmine ei olegi nii raske. Tavaline inimene peseb päevas hambaid umbes viis minutit. Kleepige siis peegli külge käänamise tabel, ja õppige hambapesemise ajal. Võib panna pööramise tabel jääkapi uksele — seal käivad kõik tihti.

Need ettepanekud kõlavad võibolla veidi imelikud, kuid loodan, et saate minu põhi-ideedest aru. Arvan, kui inimene on üldiselt virk, viitsib ta kõike teha, ta viitsib eesti keelt rääkida, siis viitsib ta eestlusest osa võtta ja oma rahva kultuuri edasi kanda.

Siiri Oder

LUGEJAD KIRJUTAVAD

„Noor Kuu" ja vana kuu

„Vaba Eestlases" oli juttu Toronto Eesti Täiendusgümnaasiumi ajakirjast „Noor Kuu". Niisugune aktiivsus ja huvitav ajakiri eesti noortelt teeb küll igale vanemale eestlasele suurt rõõmu. Vanematel inimestel on aga rohkem informatsiooni mitmesuguste asjade kohta, mis tänapäeva noortele mingit tähtsust ei oma. Ajakirja „Noor Kuud" vaadates torkas kohe silma, et selle tiitlisse oli joonistatud „vana" kuu. Mis vahe on „noorel" ja „vanal" kuul? Ei rohkem ega vähem, kui et kuusirbi otsad „vanal" kuul on pööratud paremale, „noorel" kuul aga vasakule.

Mina isiklikult arvan, et „Noore Kuu" toimetajad on selle asja viguri pärast ja nimelt nii teinud — et näe, oleme noored küll, kuid saame päris vanade inimeste teguga hakkama.

A. S.

Venelaste osa N. Eesti kirjanduses

Mitmeist allikaist pärinevate andmete põhjal oli Nõukogude Eesti Kirjanike Liidul 1984-ndal aastal 120 liiget, nendest 20 venelast ehk N. Eesti kirjanikku, kes kirjutavad vene keeles. Need kakskümmend moodustavad Liidus eraldi rühmituse, samas nautides kõiki eeliseid, mida rezhiim pakub Liidu liikmeile.

Vene rühmituse esimees Rotislav Titov väitis hiljuti Liidu partei aktivistide koosolekul, et lisaks neile kahekümnele Liidu liikmele on rühmituses tegevad 30 kuni 50 noort proosakirjanikku, luuletajat ja kirjandusteadlast, viies aktiivselt kirjandusega tegelevate venelaste arvu N. Eestis 55-le. Titov väitis, et aastal 1983 ilmus Eestis 11 venekeelset algupärandit, samas ilmus 93 eestikeelset teost (paraku pole teada, kas kõik olid algupärandid või kordustrükid).

N. Eesti vene keeles kirjutavad kirjanikud asusid Eestisse vahetult pärast II Maailmasõda ja olid enamasti dombiliseeritud sõjaväelased, kes lootsid teha N. Eestis karjääri kirjanikena. Neist ainult mõned olid avaldanud proosapalasid või luuletusi kas ajakirjades või lehtedes, mis polnud aga äratanud mingit tähelepanu N. Liidu kirjanduslikkudes ringides.

Venelastest, kes asusid pärast sõja lõppu Eestisse ja suutsid endale nõutada okupatsioonivõimudelt kirjaniku tiitli peaks kõigepealt nimetama järgmisi mehi: Rotislav Titov ja Leonid Zaitsev, mõlemad endised mereväeohvitserid; Grigori Skulski, endine sõjakirjasaatja ja demobiliseeritud sõjaväelased Valentin Rushkis, Aleksei Sokolov ja teised. Leonid Zaitsevi eestvedamisel nad asutasid vene rühmituse N. Eesti Kirjanike Liidus ja alustasid ajakirja „Almanahh" väljaandmist oma tööde avaldamiseks. Ajakiri lõpetas peatselt ilmumise, kuna okupatsioonivõimude poolt asutatud kirjastustelt nõuti ka vene kirjanike tööde avaldamist. Sellest võib ainult järeldada, et rühmituse liikmed ei pea ennast vene kirjanikeks, vaid N. Eesti kirjanikeks, kes kirjutavad vene keeles. Muuseas, Leonid Zaitsevi 75-aasta sünnipäeva 9. juunil, 1984 nimetati N. Eesti ajakirjanduses „tähtsaks päevaks N. Eesti kirjanduses".

Need N. Eesti kirjanikud, kes kirjutavad eesti keeles — nagu neid ametlikult nimetatakse — edendavad oma loomingus eesti kultuuripildi venestamist. Eesti nimedega tegelased on loodud nn. „positiivse kangelase" tüübi järgi, mis on üheks partei nõudeks vene kirjanikele. Need kujud kui ka keskkond, milles nad elavad ja tegelevad pole eestilik.

Mis puutub nende kirjanike loomingu tasemesse, siis deklareeris Rostislav Titov ülalmainitud koosolekul juunis 1984, et „nende tööde ilmumine on alati sündmuseks meie kirjanduslikus elus". Selle all ta mõtles kirjanduslikku elu N. Eestis ja avaldas headmeelt selle üle, et on võimalik kõneleda kolmandast vene keeles kirjutavate kirjanike põlvkonnast N. Eestis.

Siiski ühes varajasemas artiklis ajakirjas „Tallinn" (1981) Titov suhtus palju kriitilisemalt nimetatud kirjanike loomingusse. Ta küsis: „Miks ei ole ainuski siinavaldatud raamat saavutanud üleliidulist populaarsust ja hinnangut?" Ta väitis selle olevat tingitud piiratud ainekäsitlusest ja kaasaegse kirjanduse mittetundmisest. Ta lisas, et mis puutub rühmitusse kuuluvate kirjanike tasemesse, siis peab ta kurbusega nentima, et nad käsitlevad ainult väga kitsapiirilisi temaatilisi probleeme ja konflikte.

Titovi kriitika kehtib ka tema enese loomingu kohta, mis peamiselt käsitleb madruste elu pärast-sõjaaegseil aastail. Nii tema kui ka ta kaaslaste raamatuist pole ükski äratanud mingit tähelepanu kogu N. Liidu ulatuses. See artikkel peakirjaga „Enam avarust" ilmus, nagu eelpool öeldud, venekeelses ajakirjas „Tallinn", mis asutati 1978. aastal vene keeles kirjutavate kirjanike teoste avaldamiseks kui ka tõlgete publitseerimiseks eesti kirjandusest. Ajakirjast pidi ka kujunema okupeeritud Eesti kirjanduse ja kunsti kroonika. Ajakirja väljaandjaks on N. Eesti Kirjanike Liit koos Kultuuriministeeriumiga. See ilmub kaks korda kuus. Ajakirjas ilmunud näite-katked „kolmanda vene keeles kirjutavate kirjanike põlvkonna" töödest toetavad ja õigustavad Titovi poolt avaldatud kriitikat, mis puutub tööde kirjanduslikku tasemesse ja ainekäsitlusse.

Newsletter from Behind the Iron Curtain, Estonian Information Centre, Stockholm No. 521/522.

Toimetusele saadetud kirjandus

USURÄNDUR nr. 1 — 1985. Uut aastakäiku alustav Välismaise Eesti Baptistide Liidu ajakirjas on avaldatud K. Raidi „Uus aasta meie ees", O. T. „Teekonna seaduste all", E. Toompuu „Usklikkude lootus", J. Grossneri „Inimene, kes sa oled?", A. Roosi „Laul ja vabadus", „Emilie Bertelsoni elu ja Mustvee tööpõld", D. Lagergreni „Kas haigus on patu karistuseks?", N. Olsoni „Piibli küsimusele vastuseid: Kes on Jehoova?", F. Mangsi „Nõuanne", „Tulin valgusesse", „Baptisti Maailmaliit", „Billy Graham Tallinnas" (2), vaimulikke luuletusi Varje Raidi, G. Tammo, Asta Alenderi, M. V., Renate Vilbaste ja I. P. sulest. Lõpuks kroonikat koguduste elust Vancouveris, Torontos ja New Yorgis.

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Teisipäeval, 26. veebruaril 1985 — Tuesday, February 26, 1985

MÜÜA

Jõekääru looduses moodne talvekindel KODU (bungalow)
3 suurt magamistuba, topelt krunt. Perfekne pensionäridele või lastega perekonnale.
Ainult $98.900.—

Hel. TOOMAS TOOP,
763-5555, kodus 769-3523.

R. CHOLKAN & CO. LIMITED,
REALTOR
2336 Bloor Street W.,
Toronto, Ontario M6S 1P3

ESTO MUTUAL FUND LTD.

Aktsia hind 19. veebr. $8.92

Toronto, Ont. M5H 1J8
145 King St. W., Room 1900

Telefon päeval 364-1131
õhtul 925-6812

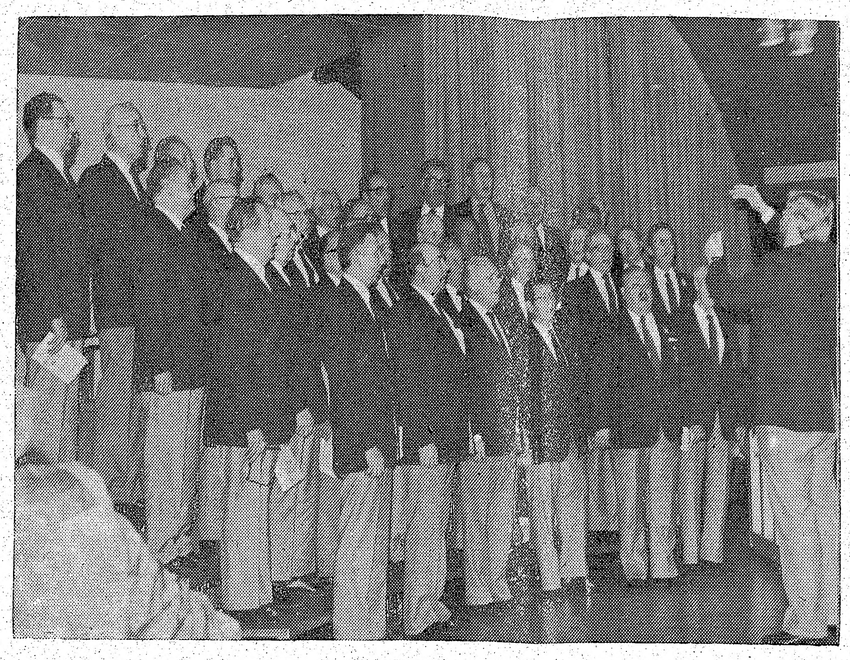

Toronto Eesti Meeskoor esinemas koori poolt korraldatud Eesti Vabariigi aastapäeva koosviibimisel. Juhatab Charles Kipper. Foto: Vaba Eestlane

Toetussõnu . . .

(Algus lk. 1)

ideaalne kultuuriminoriteetide tunnustamisega. Ta luges ette Ontario peaministri Frank Milleri tervituse, kes tänas eestlasi nende panuse eest siinses ühiskonnas.

Ontario parlamendiliige Tony Ruprecht andis üle raamitud aukirja ESTO-84 esimehele Toomas Metsalale tema teenete eest pidustuse korraldamisel.

Ta avaldas lootust, et ühel päeval eestlaste lootused täituvad. Eestlased võideldes oma, kuid ka kogu Ida-Euroopa vabaduse eest, on võidelnud head võitlust.

Meil tuleb rääkida nende eest, kel raudeesriide taga pole vabadust ega häält vabaduse nõudmiseks. Ärme jätame neid maha.

East York linnapea David Johnston tervitas eestlasi East Yorki tulemise eest, kuna Eesti Maja asub seal ja kõrvutas 67. aastat loodud Eesti Vabariiki 65. aastat tagasi iseseisvaks linnaosaks saanud East Yorkiga.

Ontario parlamendiliige Juri Shymko tegi teatavaks,

et Ontario peaminister Frank Miller kirjutas 22. veebruaril alla proklamatsioonile, nimetades 24. veebr. Eesti Vabaduspäevaks Ontarios.

Ta soovitas teha eeltöid, et ka Kanada peaminister proklameeriks igal aastal 24. veebruari Eesti Vabaduspäevaks Kanadas.

Toronto linnanõunik Bill Boytshak, kes oli päeval varem tegev olnud Eesti lipu heiskamisel Toronto raekoja juures, tõi tervitusi linnapea ja linnanõukogu poolt. Ta märkis, et elame õnelikus ühiskonnas, siinses vabaduses, aga aastapäev on aeg mälestada neid, kel selliseid võimalusi pole. Meil on eriline vastutus kanda vabaduse tõrvikut ja võidelda kogu inimkonna vabaduse eest.

Selle järel EKN esimees Laas Leivat tegi teatavaks, et õhtut kasutatakse mõne liikme austamiseks meie ühiskonnale osutatud teenete eest. Eesti Vabariigi aupeakonsul Ilmar Heinsoo tänas kõiki külalisi ja seletas neile, et igal aastal on EKN vääristanud mõnda eesti ühiskonnale osutatud panuse eest.

Tänavu austatakse kaht endist Eesti Vabariiki parlamendiliiget Lembit Kolki ja Kustav Kurge, ning kahte Toronto eesti ajalehtede toimetajat Heina Rebast (Meie Elu) ja Hannes Oja (Vaba Eestlane).

Kaks esimest puudusid koosviibimiselt. kahele järgnevale ulatati teeneteristid koos vastavate diplomitega kätte.

Pärast kõnesid joodi Eesti Vabariigi sünnipäevakohvi ja maitsti kringlit. Paljud jäid veel väliskülalistega vestlema.

„VABA EESTLANE"
on vaivel eestlaskonna
tildhuvide eest

„Eestlased Kanadas" jätkuteos ilmub sügiseks

Raamat on trükkimisel – Neljalt autorilt oodatakse käsikirju 31. märtsilks

Kanada Eestlaste Ajaloo Komisjoni koosolek toimus möödunud teisipäeval T. E. Ühispanga raamatukogu ruumis. Koosolekust võttis osa enamus komisjoni liikmeist.

Esimees E. Soomet andis ülevaate, märkides et viimase 3—4 kuu jooksul on tööde lõpetamisega olukord tunduvalt paranenud. Käsikirjadest on lõpetamata ainult neli ja needki on kindla lubadusega seotud. Nagu aruannetest on näha on 18 artiklit juba trükikojas laotud ja K. Vaikla poolt läbi vaadatud. Järgmised 3 artiklit on ladumisel ja neli valmis trükikotta saatmiseks. Kokku on seega trükikojas või trükkimiseks valmis 25 kirjutist, mille leheruum katab 51% kogu raamatu tekstist. Toimetusel on viimistlemisel ja täiendamisel 28 artiklit ehk 41% raamatust, mis on mitmesuguses eriseisundis. Pooled neist olid kaks aastat tagasi juba valmis, kuid nüüd peab neid täiendama kahe viimase aasta andmetega. Osa artikleid on autorite poolt lõpetatud, kuid vajavad täiendamist, osa ongi juba ajakohastatud. Raamatu lõplik valmimine oleneb kolmest mehest ja jääb loota, et viivitused ei veni pikale.

Esimees märkis, et väga nõudev on olnud allikate ja viidete lisamine. Seni on seda teinud toimetaja V. Lillakas. Ta märkis huvitava nähtusena,

et kõik artiklid on loodetust pikemaks läinud, mistõttu raamatu tekstiosa pikeneb 30% ulatuses.

Selles asjas peab komisjon seisukoha võtma, kas või mitte käsikirja kärpida. Peeter Kopvillem on asunud resümeesid koostama ja teeb seda täie tõsidusega.

Rahalise aruande esitas laekur E. Kuris. Sissetulekuid on aasta jooksül olnud eelmise raamatu müügist $567.00 ja hoiuarvetelt protsentidena $1.721,33, mis koos eelmise aasta ülejäägiga annab sissetulekute poolele $22.033,53. Väljaminekuid on olnud $626.49. Koguteost „Eestlased Kanadas" on veel laos 262 ja müügikohtades 40 raamatut.

Toimetaja V. Lillakas oma aruandes andis statistilisi andmeid käsikirja olukorrast, kus lõpetamata on veel neli käsikirja (Eesti Sihtkapital Kanadas, Täienduskoolid, Akadeemilised organisatsioonid ja kirjandus). Kokku oli kavandatud raamatu suuruseks teksti 229 lk., kronoloogiline tabel ja isikunimede register 10, fotod 30, resümeed 75 — kokku 344 lk.

Tegelikult on raamatu maht kasvanud 340-lt leheküljelt 432-le, sellega on raamat suurenenud 27% võrra,

mistõttu ka raamatu ettetellimise hinda tuleb muuta.

„Eestlased Kanadas" II ettetellimiste ja müügihinna osas leiti, et raamatu ettetellimise hinnaks on $20.00, pärast ilmumist $29.00, millele liituks saatekulu siseriigis $1.00, väljaspoole Kanadat $3.00. See on selle suure raamatu kohta väga odav hind.

E. Soomet andis ülevaate Wintario toetusega seotud olukorrast. Toetuse esimene tähtaeg aegus 1984. a. maikuul,

kuid on pikendatud käesoleva aasta 31. maini.

Trükikotta on juba tööde arvel tasutud $3.000.00.

Komisjon kaalutles mooduseid kuidas ettetellimisi tegelikult ja edukalt teostada, avades juba nüüd ettetellimised ja lootes, et eestlased seda ka varakult teeksid. Kuna ettetellijate nimed tuuakse teose lõpus, siis võetakse tellimisi vastu ainult teatava ajani, mis oleneb trükikoja tööga edasijõudmisest.

Valimistel valiti esimeheks tagasi E. Soomet, samuti ka juhatusliikmeiks endised, kuna raamatu tööd tulevad komisjonil lõpetada. Komisjoni liikmeskonda kuuluvad dr. E. Aruja, dr. K. Aun, E. Kures, dr. A. Kurlents, Malle Laansoo, V. Lillakas, H. Oja, Ene Runge, V. Salo, K. Vaikla ja EKN esindajana R. Antik. Komisjoni liikmed kuuluvad Eesti Liit Kanadas täiskogu poolt kinnitamisele.

Millal raamat võiks tellijaini-lugejaini jõuda oleneb lõpetamata käsikirjade valmimisest, kellele anti aega veel märtsi lõpuni.

Samuti oleneb see paljudest tehnilistest küsimustest, mis nii suure raamatu juures on paratamatud.

Komisjon sooviks oma mitmeaastase töö lõpetada eelolevaks sügiseks.

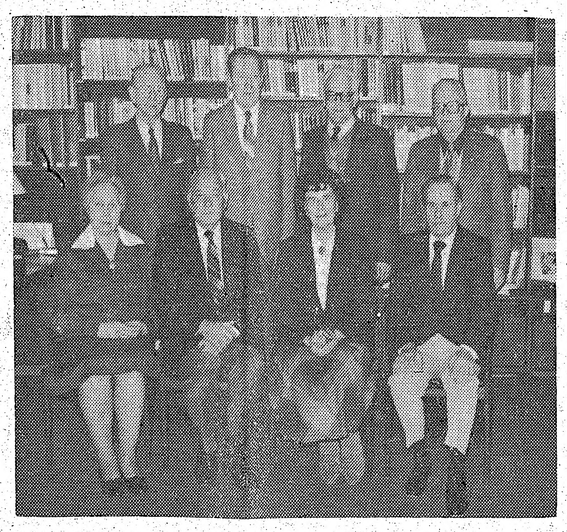

Osa Kanada Eestlaste Ajaloo Komisjoni liikmeist. Esireas vasakult Ene Runge, esimees Ermi Soomet, Malle Laansoo, toimetaja Valdu Lillakas, seisavad Richard Antik, Karl Vaikla, Hannes Oja ja Eino Kuris.
Foto: Vaba Eestlane

ROYAL LEPAGE

Müügil

Yonge & Eglintoni tänavate otseses läheduses
3 magamistoaga kahekordne maja
Küsitav hind $129.000.—
Lähemaks informatsiooniks küsida:
Royal LePage R. E. Services Ltd.
VICTOR LIBE
Tel. kontoris 752-3111, kodus 488-0129

TORONTO LINN

Tähtis teadaanne Toronto linna kinnisvaramaksu maksjaile.

Peaksite nüüd olema saanud 1985. a. esialgse kinnisvaramaksu arve. Kui te pole seda saanud, siis helistage 947-7115 või kirjutage Tax Collector, City Hall Toronto M5H 2N2 või külastage niipea kui võimalik Tax Information Counter, Main Floor, City-Hall.

Pidage meeles, isegi kui te pole saanud arvet, olete sliski vastutav, et kinnisvaramaks saaks makstud. Nelja osamaksu tähtajad 1985. a. on: 15. veebruar, 15. märts, 15 aprill ja 15. mai.

Need osamaksud on 1985. a. kinnisvaramaksu esialgsed summad, moodustades poole möödunud aasta promilli määrast. Ülejäänud osa kohta 1985. a. saadetakse arve, mis kuulub maksmisele ka neljas osas.

G. H. Clarke
City Treasurer

VÄLJAMÜÜK
Kõikidelt kaupadelt
20—50% HINNAALANDUST
kuni 16. märtsini 1985
SUOMI-AITTA
EKSKLUSIIVNE IMPORT SOOMEST
2031 YONGE ST., TORONTO, ONT. M4S 2A2
TELEFON 483-6650

EESTI
kudumis-lõngade äri
VEEBRUARI
VÄLJAMÜÜK
½ HINNAGA
Sirdar's BABY SNUGGLY
3 ply beebi lõng
CREATIVE CRAFTS
4 JOHN ST., WESTON
249-0732
(Weston Rd. & Lawrence)
Omanik: Lilian Kütt-Shoebridge

EVV päev septembris 1985

Eesti Vangistatud Vabadusvõitlejate Abistamiskeskuse üldkoosolekul võeti vastu otsus, korraldada järgmine Eesti Vangistatud Vabadusvõitlejate Päev laupäeval, 21. septembril 1985. Üldkoosoleku poolt EVV Päeva osas vastuvõetud resolutsiooni tekst kõlab järgmiselt.

Deklareerides, et Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni põhikirjas, Euroopa Julgeoleku ja Koostöönõupidamise lõppaktis ning teistes rahvusvahelistes lepingutes leiduvad põhimõtted rahvaste enesemääramise õigusest ning inimõigustest pole rakendatud Eesti rahva osas, kes jätkuvalt kannatab N. Liidu vägivaldse okupatsiooni all;

Mõistes hukka Eesti rahva venestamise, eestluse süstemaatilise hävitamise ja eesti loodusvarade kolonialistliku ekspluateerimise; poliitiliste, kultuuriliste ja usuliste põhiõiguste rakendamist nõudvate eestlaste tagakiusamise ning nõukogude vanglaisse, sunnitöölaagreisse ja vaimuhaiglaisse heitmise;

Nõudes Eesti rahva põlise enesemääramise õiguse ja põhiliste inimõiguste taastamist ning poliitilistel ja usulistel põhjustel ebaseaduslikult vangistatud ning sunnitööle mõistetud ja vaimuhaiglaisse paigutatud eestlaste vabastamist;

Kuulutab Eesti Vangistatud Vabadusvõitlejate Abistamiskeskus laupäeva, 21. septembri 1985 Eesti Vangistatud Vabadusvõitlejate Päevaks!

Et kinnitada ühtekuuluvust kodumaal asuva eesti rahvaga, et rõhutada solidaarsust kodumaal käiva vabadusvõitlusega, et austada kodumaist vastupanuliikumist ja seal tegutsevaid vabadusvõitlejaid ning toetada Eesti vangistatud vabadusvõitlejaid ja poliitvange, kutsub Eesti Vangistatud Vabadusvõitlejate Abistamiskeskus eesti organisatsioone, kogudusi, noorteorganisatsioone, klubisid jne korraldama 21. septembril 1985 Eesti vastupanuliikumisele ja vangistatud vabadusvõitlejaile pühendatud aktuseid, koostama Eesti vabadusvõitlust ja poliitvangide küsimust selgitavaid väljapanekuid ning organiseerima N. Liidu esinduste ees avalikke demonstratsioone Eesti iseseisvuse ja poliitvangide vabastamise nõude esitamisega.